धर्मकीर्ति

बुद्ध वर्ष २५२५
विक्रम सम्वत् २०३८
नेपाल सम्वत् ११०१
ईस्वी सम्वत् १९८१

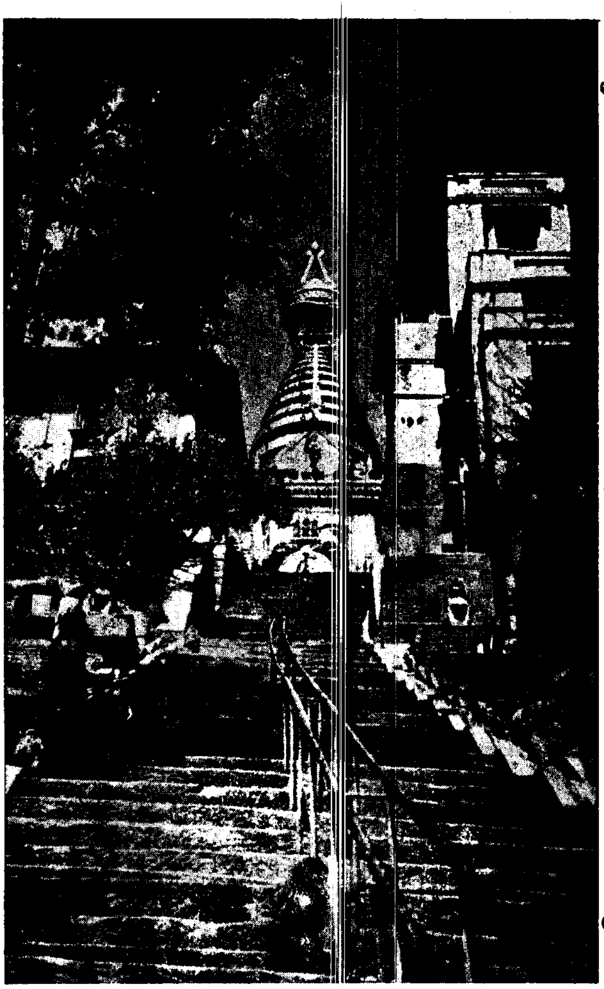

★★

प्रकाशक :

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघः, नघल टोल, काठमाडौं

सम्पादक :
भिक्षु अश्वघोष

मूल्य २/–

शान्तिनायक गौतम बुद्ध महापरिनिर्वाण जुया बिज्यागु

२५२५ दँ क्यंगु
पवित्र बैशाख–पुह्नीया उपलक्ष्यय्

भिंतुना

छगू खँ लुमंका दिसँ—

मोटरया सामानत माल धाःसा

जोगवीर सिं कमलवीर सिं

२८ जुद्ध सडक, काठमाडौं ।

फोन : ११४५३, १३८४२, १४६५४

विषय-सूचि

लेख	लेखक	पृष्ठ
बुद्ध-वचनामृत		१
पुटभत्त जातक	-भिक्षु अमृतानन्द	२
भिक्षु व बेश्या	-प्रकाश वज्राचार्य	५
बुद्धको कपिलवस्तु आगमन	-भुवनलाल प्रधान	[illegible]
ज्ञानया मिलि	-महा प्रज्ञा	११
स्वार्थी बन्नु हुँदैन	-अनगारिका धम्मवती	१२
बुद्धया शील समाधी व प्रज्ञा	-अष्टलाल महर्जन	१४
बुद्ध धर्मको आधारभूत सन्देश के हो ?	-भिक्षु बुद्धदास महास्थविर	१७
क्षान्ति पारमी	-समीर स्थापित	१८
धर्म	-किरण प्रभा तुलाधर	२१
सत्य पारमी	-प्रेमहिरा ताम्राकार	२४
पासा	-सुवर्ण शाक्य	२७
बौद्ध गतिविधि		२९

भगवान् गौतमबुद्धको जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति तथा

महापरिनिर्वाण दिवस

२५२५ औं बुद्ध-जयन्तिको सुअवसरमा

१. श्री हिमाल आईरन एण्ड स्टिल (प्रा) लि.
२. श्री भाजुरत्न ईन्जिनीयरिङ्ग एण्ड सेल्स (प्रा) लि.
३. श्री स्याकार कम्पनी (प्रा) लि.
४. श्री स्यामुकापु ईन्टरनेशनल
५. श्री हिमाल अक्सिजन (प्रा) लि.
६. श्री मेनेजमेन्ट सर्भिसेज (प्रा) लि.
७. श्री लक्ष्मी उद्योग (प्रा) लि.
८. श्री हिमाल एजेन्सी

हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

ज्योति भवन, कान्तिपथ,
पोष्ट बक्स नं. १३३
काठमाडौं, (नेपाल)

फोन नं. ११४९०, १४३२७, १४९०२ ।

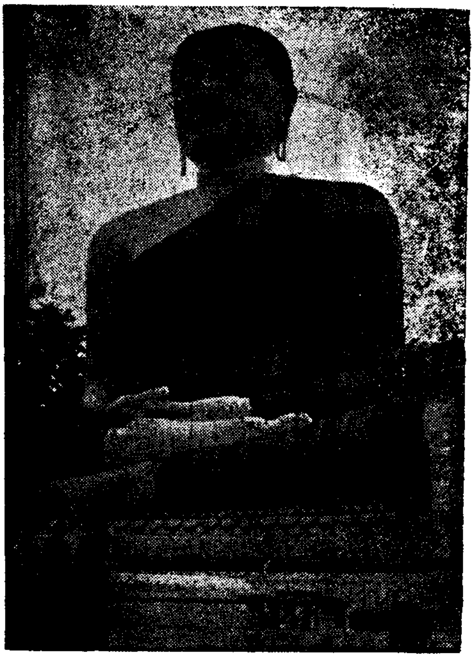

बुद्ध-वचनामृत-

कोधं जहे विप्पजहेय्य मानं सञ्ञोजनं सब्बमतिक्कमेय्य ।
तं नाम-रूपस्मिं असज्जमानं अकिञ्चनं नानुपतन्ति दुक्खा ॥

क्रोधलाई छाड, अभिमानलाई त्याग, सारा संयोजन-हरूबाट मुक्त होउ । नाम-रूपमा आशक्त नहुनेलाई तथा परिग्रह रहित भएकालाई दुःख संताप हुँदैन ।

तंपात तोति, अभिमानयात वांछ्व, व्याक्क बन्धनं मुक्त जु । नाम रूपय् प्यमपुंम्हयात हानं परिग्रह मदुम्हेसित दुःख संताप जुइ मखु ।

One should give up anger, one should renounce pride, one should overcome all felter. Ills never be fall him who clings not to mind and body and is passionless.

[कपिलवस्तुमा कपिलवस्तुकी शाक्यानी आयुष्मान अनुरुद्धको बहिनी रोहिणीलाई बुद्धद्वारा दिनु भएको उपदेश]

उत्तिट्ठे नप्पमज्जेय्य धम्मं सुचरितं चरे ।
धम्मचारी सुखं सेति अस्मिंलोके परम्हि च ॥

उठ, प्रमाद न होऊ, सुचारित धर्मको आचरण गर । धर्मचारी पुरुष इहलोक र परलोक दुबै ठाउँमा सुखपूर्वक रहनेछ ।

दँ, म्ह्यः बय्का च्वने मते । भिंगु धर्मया ज्यालँ वा । धर्मया आचरण याइम्ह व्यक्ति थुगु लोके व मेगु लोके नं निथासं सुखपूर्वक च्वने खनी ।

Be alert ! Be not heedless Lead righteous life. The righteous live happily both in this world and in the next.

[कपिलवस्तु प्रत्यागमन अवसरमा सर्वप्रथम बुद्धद्वारा शाक्य गणपति शुद्धोदनलाई दिएत उपदेश ।]

जातक संग्रह २ बाट–

पुटभत्त जातक

–भिक्षु अमृतानन्द

"नमे नमन्तस्स'ति...[१]" भन्ने यो गाथा जेतवनमा बसिरहनु भएका शास्ताले एक कुटुम्बिकको कारणमा बताउनु भएको हो ।

वर्तमान कथा

जनपदवासी एक कुटुम्बिकसँग श्रावस्तीवासी एक कुटुम्बिकले लेनदेन गर्दथ्यो । उ आफ्नी भार्यासँग आसामी कहाँ गयो । आसामीले "दिन सक्दिन" भनी केही पनि दिएन । उ रिसाई भात पनि नखाई निस्केर गयो । अनि उसलाई बाटाको बिचमा भोकले पीडित भएको देखी बाटामा हिंडिरहेका मानिसहरूले एक पोको भात दिई "तिम्री पत्नीलाई पनि दिएर खाऊ" भनी दिए । उ त्यो लिएर पत्नीलाई नदिने बिचारले भद्रे ! यो ठाउँ चोरहरू बस्ने ठाउँ हो तिमी अगाडि जाऊ" भनी अगाडि पठाई जम्मै भात खाएर खाली पोको देखाई "भद्रे ! भात नभएको पोको मात्र उनीहरूले दिएका रहेछन्" भन्यो ! उसले आफूले मात्र भात खाएको कुरा बुझी उ दौर्मनस्य भई ।

उनीहरू दुबै जेतवनको पछाडितिरको विहारबाट गइरहेको बेलामा "पानी पिउनेछौं" भनी जेतवन भित्र गए । शास्ता पनि उनीहरूकै प्रतीक्षा गरी शिकारीहरू ढुकेर बस्ने झैं गन्धकुटीको छायामा बाटो हेरी बस्नुभयो । उनीहरूले शास्तालाई देखी अगाडिगई वन्दना गरी बसे ।

उनीहरूसँग कुशलक्षेम कुरागर्दै शास्ताले "उपासिके ! के तिमी प्रति तिम्रा पत्ति हितैषी र सस्नेही छ के ?" भनी सोध्नु भयो ।

भन्ते ! म यिनी प्रति सस्नेही छु । यी भने म प्रति निस्नेही छन् । अरू दिनको कुरा छाडि देऊ । आजको कुरा बीच बाटामा भातको पोको पाउँदा मलाई नदिई आफूले मात्र खाए ।"

उपासिके ! तिमी चाहिं यस प्रति सँदै हितैषिणी र सस्नेही थियौ । जब पण्डितहरूबाट तिम्रो गुण सुन्यो तब यसले सबै ऐश्वर्यको जिम्मा तिमीलाई दिएको थियो"

१. जा पा I पृ. ५६ पुटभत्तजातकं, नं. २२३. अ. क. I. II. पृ ५१५

भनी भन्नुहुँदा उसले सो कुरा बताउन हुन प्रार्थना गरेपछि शास्ताले पूर्वजन्मको कुरा बताउनु भयो।

अतीत कथा

अतीत समयमा वाराणशीमा ब्रम्हदत्तले राज्य गरिरहेको बेलामा बोधिसत्व अमात्य कुलमा जन्मी बेश गरेपछि उनको अर्थधर्मानुशासक बने।

त्यस बखत राजाले "यसले मलाई मार्न पनि सक्छ" भन्ने आशंकागरी आफ्नो पुत्रलाई निकालिदिए। उनी आफ्नो पत्नी साथमा लिई नगरबाट निस्की काशी गाउँको एक ठाउँमा गई बसे।

पछि पिता मरेको खबर सुनी "कुलपरम्परागत राज्य लिनेछु" भनी फर्केर गइरहेको बेलामा बाटाको बीचमा "पत्नीलाई पनि देऊ" भनी पाएको भात उनलाई नदिइकन आफूले मात्र खाए।

"यिनी बडो कठोर हृदयका रहेछन्" भन्ने लागेर उनलाई सार्है दौर्मनस्य लाग्यो।

उनले बारणशीको राज्य लिई उनलाई अग्रमहिषीको स्थानमा राखी "यति भए यसलाई पुग्छ" भनी अरू केही सत्कार सम्मानको त के "कसरी जोवन यापन गर्छ्यौ ?" भन्ने सम्म पनि सोधेनन्।

बोधिसत्वले सोचे— "यो देवी राजाको बहूपकारिणी छिन् र सस्नेही पनि छिन्। राजा भने यिनलाई गन्दै गन्दैनन्।"

यति सोचेर उनकहाँ गई सम्मान दर्शाई एक छेउमा उभिइरहे। अनि उनीसँग "तात ! केहो ?" भनी सोध्दा कुरा निकाल्नको लागि "देवी ! हामी तपाईंको उपस्थान गर्छौं। के पिता समान बुढाहुने हामीलाई केही वस्त्र भाग दिनु पर्दैन ?" भनी भने।

"तात ! म आफूले त केही पाउँदिन भने तिमीलाई कहाँबाट केही दिऊँ र ? भएको बेलामा त दिएकै छु होइन त ? अबत राजाले मलाई केही पनि दिँदैनन्। अरू दिने कुरा छाडि दिउँ, राज्य लिन आइरहेको बेलामा बाटाका बीचमा भातको पोको पाएर त एक गाँस सम्म पनि मलाई नदिई आफू एक्लैले खाए।"

"अम्मे ! के त यो कुरा राजाकहाँ भन्न सक्नु हुन्छ ?"

"तात ! सक्छु।"

"त्यसो भए आजै म राजाकहाँ बसिरहेको बेलामा मैले सोध्दा यसरी नै भन्नुहोस् र आजै तपाईंको गुण जान्न लगाउने छु" भनी बोधिसत्व पहिले नै राजाकहाँ गई उभिइरहे। उनी पनि गई राजाकहाँ उभिइरहिन्।

अनि बोधिसत्वले कुरा उठाए— "अम्मे ! तपाईं सारै कठोर हृदया हुनुहुँदो रहेछ। के तीनजोर वस्त्र अथवा भात दिनु पर्दैन ?"

"तात ! म त राजाबाट केही पाउँदिन भने कहाँबाट तिमीलाई केही दिऊँ ?"

"तपाईंले त अग्रमहिषी स्थान प्राप्त गर्नुभएको छ, होइन त ?"

"तात ! यदि सम्मान पाउँदिन भने अग्रमहिषी स्थानले मात्र के गर्न सक्छ र ? अहिले तिम्रा राजाले के देलान् र ? बाटाका बीचमा पाएको भातको पोकोबाट त मलाई नदिई आफूले जम्मै खाए।"

"महाराज ! साँच्चै हो के यो कुरा ?" भनी बोधिसत्वले सोध्दा स्वीकारगरी राजाले चुपलागेर बसे।

उनले स्वीकारगरी चुपलागेर बसेका देखेर बोधिसत्वले "त्यसो भए अम्मे ! यदि राजालाई अप्रिय लाग्छ भने तपाईं यहाँ बसेर के गर्ने ? तपाईं यहाँ बस्दा राजालाई पनि अप्रियसन्निवास दुःख हुन्छ। यस्ता प्राणीहरू सँग बस्नु र

नबस्नु एकै हो भन्ने कुरा बुझी अन्यत्र जानु उचित छ। यो लोकमा धेरै मानिसहरू बस्छन्" भनी यी गाथाहरू भने—

१) "नमे नमन्तस्स भजे भजन्तं,
किच्चानुकुब्बस्स करेय्य अत्थं।
नानत्थकामस्स करेय्य अत्थं,
असम्भजन्तम्पि न सम्भजेय्य॥"

२) "चजे चजन्तं वनथं न कयिरा,
अपेतचित्तेन न सम्भजेय्य।
द्विजो दुमं खीणफलन्ति ञत्वा,
अञ्ञं समेक्खेय्य महा हि लोको'ति॥"

अर्थ— १) "नम्र हुनेसँग नम्र हुनु र साथमा बरन चाहनेसँग साथमा बस्नु। आफ्नो काम गरिदिनेको काम पनि गरिदिनु। विभिन्न हित चाहनेको हित पनि गर्नु र आफूसँग बरन नचाहनेसँग बरन पनि नबरनु।"

अर्थ— २) "आफूलाई छाड्नेलाई छोडेर उमाथि आशा नगर्नु र टाढा भएको चित्त हुनेसँग साथमा पनि नबस्नु। फल नभएको रूखलाई चराहरूले छाडीजाने जस्तै बुझी अरूको खोजि गर्नु। यो संसार विशाल छ।"

यो सुनेर वाराणशी राजाले देवीलाई सबै ऐश्वर्य दिए। त्यहाँदेखि उनीहरू दुवैजना मेलमिलापसँग बरन थाले।

शास्ताले यो धर्मदेशना ल्याउनुभई सत्यकुरा प्रकाश पारी जातक समाधान गर्नुभयो। सत्य कुराको अवशानमा दुबै पति पत्नी स्रोतापत्तिफलमा प्रतिष्ठित भए।

"त्यस बखत यिनै दुइजना पतिपत्नी थिए र पण्डित चाहिं म नै थिएँ" भनी भन्नुभयो।

२५२५ गूगु स्वांया—पुन्हीया उपलक्षे
भिंतुना

नेपाःया प्राचीन कलां जाःगु, उपहार बीत ल्वःगु
सियागु कलापूर्ण झ्याः, लुखा आदि वस्तुया लागी
जिम्मित लुमंका दिसँ

छिगु अर्डर मुताविक धैधैथे च्वंक बुत्ता किया छितः माभाःगु सियागु न्ह्यागुं वस्तुत स्यल्लाक, बाँलाक, दंक व भिंक दय्का बीगु थाय्

ऊड कार्भिङ्ग इण्डष्ट्रिज (प्रा.) लि.

फोन नं. (कारखाना : २१–४४७
(छेँ : २१–३६६

पाटन औद्योगिक क्षेत्र
लगनखेल, ललितपुर

बुद्धकालिन घटना–

भिक्षु व बेश्या

–प्रकाश बज्राचार्य

व छम्ह भिक्षु खः। समाज सेवा य'यगु वया ज्या खः। जीवनया कँगु क्यनेगु वया कर्तव्य खः। ज्ञानगुणया खँ थम्हं थ्वीका कतर्पित नं थ्वीके बीगु हे वया धर्म खः। छाय् धासा व छम्ह भिक्षु खः।

व भिक्षुया थ:गु अन्तरवासक थ:म्हं हे सुया च्वन। लिक्कसं मेपिं निम्ह भिक्षुपिनि खँ जुया च्वन। छम्हस्यां धाल "भन्ते नं सिलला ? व रागगृहया बेश्याला श्रोतापन्न जुल हँ !"

मेम्हस्यां अजु मचासे धाल 'भगबानला पारसमणि खः नयात लुँ यायगु शक्ति दु वसपोलयाके।

न्हापाम्हं धाल, "थौं कन्हेला वं न्ही च्याम्ह भिक्षुपिंत भोजन याकीगु हँ। वयागु दानया चर्चा ला राजगृह छगुलिं न्यंक जुया च्वन।"

मेम्हं धाल,"सु सिरिमा बेश्या खँ ल्हाना च्वनागु ला ? व ला साप हे बाँला धा:गु न्यना, मखुला ?"

"जि ला मखंनि वयात। तर न्यना कथंला मनूत ताता:पाकंनिसें वेगु हँ वयात स्वेत।" न्हापाम्हं धाल।

अले निम्हस्यां सिरिमाया रूपया वर्णन जक याना च्वन। छखे पाखे च्वना थ:गु मूबा:गु अन्तरवासक सुया च्वंम्ह भिक्षुं अमिगु खँलाबँला बांलाक न्यायपं बिया न्यना च्वन। थगु पत्तिलय् च्वास्स मुलूं सूवले तिनि व झसंग जुल।

★ ★ ★ ★

कन्हे सुथे जुल। विहारया सकलें भिक्षुपिं थ:थ:गु पात्र ज्वना भिक्षा बिज्यात। म्हिग:खुनु अन्तरवासक सुया च्वंम्ह भिक्षुं नं थ:गु पात्र ल्हाते काल। वया न्हाय्पने सिरिमा बेश्याया रूपया वर्णन जक थ्वया च्वन। मनं मनं छगू खँ पक्का याना: थ:गु पला: राजगृहपाखे न्ह्याकल।

राजगृहया शहरे चहल पहल दु। मनुत सकलें थ:थ:गु ज्याय् जुया च्वन। छम्ह निम्हस्यां भिक्षुया पात्रे भिक्षा नं तया बिल। भिक्षु सरासर वना: सिरिमाया छेँ क्वे दँ वन म्हासूगु वसतं पुना त:म्ह, ल्हाते पात्र ज्वना च्वँ:म्ह व पवित्रम्ह व्यक्तियात सिरिमां थ:गु कोठाया झ्यालं खन। थ:म्हं मफूगु लिं वं काचाकाचां थ दासी छम्ह स:ता: व भिक्षुयात भोजन याका छो थका उजं जुल।

लुखापिने च्वंम्ह भिक्षुयात दासी स:ता: दुत बंकल। भन्तेया ल्वा चफ्कन। दुने भोजनया आशने भिक्षुयात

पयतुकल। भोजन क्वे हल। लः ल्हाय् जक मानि।

भोजन लःल्हायत सिरिमा बैठके वुहाँ वल। भिक्षुया मनं तुंगु पूवन। सिरिमा उसाय् मवुम्ह जूसां साप हे बाँलाः।

सिरिमा! राजगृहया बेश्या! राजवैद्य जीवकया चिधि कम्ह केहें! व नाप छचा च्वनेत मनुतसें दोलँदो पाइगु। वनाप च्वनावे धुनकि मनुतय् पत्रों हे छगू। तर थौंकन्हे वं वेश्याया ज्या त्वोते धुंकल। दान, शील व समाधीया लँपुई न्हयब्वाय् धुंकूम्ह व।

सिरिमाया रुप खनाः व भिक्षु मनं मनं कवि जुल। द्ययागु सँ खना वया लहरा लुमन, ख्वाः खनाः तिमिला, लुमन, म्ह खनाः देवकन्या लुमन। गुवेत तक्क भिखा लिमकासे द्वया च्वन। भोजनयाना च्वंतले नं भिखाकूं नं पुलुक्क पुलुक्क स्वया च्वन।

भोजन यानाः लिहाँ वया च्वंम्ह भिक्षुया मिखाय् सिरिमाया चक्कंगु व यच्चुगु ख्वा जक लुमना च्वन। लँय् वना च्वंम्ह भिक्षुया मन छखे छखे लाःगुली पलाः थाते मलाः। चान्हे वं न्ह्यों नं वय्के मफु व हे मिसा जक लुमना च्वन।

शुद्ध चान्हे ज्वी धुंकल। भिक्षुया मने खँ वाला च्वन। मिखा चायकूसां व हे मिसा, मिखा तिःयूसां व हे मिसा! भिक्षु फाताफाता पुला च्वन; न्ह्यो वेके मफु। व मिसा बिना म्वाय फैगु वं मखन। तर! म्हासुगु चीवर भिक्षु व मिसाया दथ्वी पंगलः दनि। गथे मिसा कायफै वं? चच्छि फाताफाता पुला च्वन व। तप्पाकंनिसें ब्वंगःनं सुथे जुगुया सः बिया हल। भिक्षुं मनं मनं सिरिमा व थःगु दथ्वी च्वंगु पःखाः थुना छोयगु निश्चय यात। चीवर त्वःतेगु पक्कायात वं! अलेतिनि बल्ल न्ह्योवल व भिक्षुया।

★ ★ ★ ★

कन्हे खुनु सुथे नं व भिक्षु व राजगृहपाखे स्वयाः भिक्षा वन। सिरिमाया छेँपाखे हे पलाः न्ह्याकल। सिरिमाँया छेँय् थ्यन। छेँया क्वे मनूत हूल हूल लिक्क वना स्ववन। सकःयाँ ख्वा ख्वं। छम्ह निम्ह ख्वःगु सःनं ताय् वु। म्हिगः थःत छेँय् वुत व्वना यंकूम्ह दासी खनेवं भिक्षुं "छु जुगु?', धका न्यन।

"मालिक्नी थौं सुथे मंत। नकतिनिजक सिथं यंकल ख्वखना सलं दासं लिसः बिल।

भिक्षु सलम्हं कुतुवःम्ह थें जुल। गुवेत छुँ म्ववाय् मफुत। फरक्क फहिला शुरुशुरु विहारपाखे पलाः न्ह्याकल। वयागु पात्रे सुनां छु तल, छु मतल छुं होस मन्त। विहारे थ्यन। पात्रे छकः भिखा ब्वल। छप्पः कया थःगु म्हुत्वी दिकल। अहं, छप्पः हे घुटके फूगु मखु। भिक्षुया मिखां व हे मिसा बाहेक छुं मखन। वयागु ख्वाः छक हाकनं मःवसें च्वने मफुत व भिक्षु। अबले हे छम्ह मेम्ह भिक्षु वयाः धाःवल, "आयुष्मान, छंत भगवान बुद्धं दिपे छकः बिज्याहुं हं।" भिक्षुया ख्वाः मचा चक्कन। दिपे वनांःसां सिरिमाया ख्वाः छकः स्वे वैगु बिचाः वल। थ्व हे मनं तुना व दिपपाखे दन।

दिपे थ्यन। मनुत यक्को वु। भिक्षु प्यखेरं छक मिखा ब्वल। राजगृहया सेठ, गृहपति, भारदार, पिं सकलें मुना च्वंगु वं खन। छखेपाखे म्हासुगु चीवरं पुना तपिं भिक्षुपिं। लिक्कसं मन्त्रीत नापं जुजु बिम्बिसार नं। अले भिक्षुपिनि दथ्वी वं खन — पवित्रता, सर्वज्ञता व करुणाया संगम जुया बिज्याम्ह भगवान बुद्ध।

थःगु मने पाप सुलाच्वंम्हं बुद्धयात ताउत गनं स्वे फै? भिक्षुया मिखा थःथम्हंतुं क्वछुल। अले वं खन सकसिगु दथ्वी सीम्ह सिरिमाँया म्ह।

अबले हे भगवानं लिक्क च्वंम्ह जुजु बिम्बिसारयात स्वया बिज्यात। बुद्धया खँ थुया जुजुं न्यकल "प्रजापिं! थ्व सिरिमा ख। व हे सिरिमा गुम्हसिया रुपया वर्णन यासें

मफू । गुम्हनाप छचा च्वनेत दोलंदो दां फुकी । थौं भगवान् हे अनुमति ब्यूसु दु कि दोछि दां पुलाः सिरिमानाप छने म्हघांःपिं सुं दुसा सिरिमायात वं यंकूसां ज्यू ।

सुनानं छुं न्वमवाः । सकस्यां म्हुतुई घौ फित । जुजुं हाकनं न्यंकल, "दोछि पुलेफुपिं सुं मदुसा न्यासःजक पूसां सिरिमा वयाम्ह हे जुल ।"

सकलें लाटाजुया च्वनाच्वन । सिरिमाया भाः घटे थायां यंकाच्वन । अन्ते जुजुं न्यंकल, "प्रिय प्रजापिं ! सिरिमायात सुनांनं धेबा पुलाःयंकेत म्हघोने मवो । उकें आः जिं उजं बी कि सुयां सिरिमा यो धैगु खःसा धेबा मपुसे सित्तिकं यंकूसां ज्यू ।"

सकलें चुप । सिरिमायात छक्व स्वयत आय्च्वीपिं, छकः थीत दोलंदो दां फुकीपिं थौं सुनांनं पलाः मम्हघाकू । सु वनी वयात थीत थौं ? सु वनी व नाप छनेत थौं ? सुया यै वयागु म्ह थौं ? जुजुं भगवानयात धाल, "भन्ते ! सिरिमायात कायतला सुं नं म्हघोने मवो । सिरिमा सुयां मयो ।"

गम्भीर व कर्णप्रियसलं भगवानं थथा बिज्यात, "गृह-कुलपतिपिं ! थौं व सिरिमायात सुनां मयेयकल गुम्हसित स्वयतकि न्हापासा मनूत च्वे च्वे धाइगु, दोलंदो दां पाइगु, थःगु नयगु त्वनेगु छनेगु लोमंकीगु, थःगु याय्माःगु कर्तव्य लोमंकीगु । बुढापिं, बामलापिं, सीपिं सुयां मयो । सिरिमा नं नित्यम्ह मखु, वयागु यौवननं न्हयाबलें दैच्वनीगु मखु, वयागु सौन्दर्य नं गुबले मफुइगु मखु । थ्व खँ थुइके-माला च्वन कि रुप अनित्य खः, शरीर अनित्य खः, नाम अनित्य खः, पंचस्कन्ध अनित्य खः । अपायजि बांलाम्ह सिरिमाला मदै वं थन । नित्य छु दुले थन ? तर अनित्यता लोमंका भीसँ थःत थःम्हं लोमंका च्वंगु दु थःगु याय्माःगु ज्या लोमंका च्वंगु दु ......"

सकस्यां मन बिया बुद्धया उपदेश न्यना च्वन । सिरिमायात देकूम्ह भिक्षुया धाःसा बुद्धं वयात हे न्यंकेत उपदेश बिया बिज्यागु थें च्वन । वयात न्यंकेमालाः हे सिरिमायात मछ्वेकुसे तया तःगु वं चाल । वयात च्वाच्वीके मालाःहे दिपे सःतूगु वं थुल । धात्थें वया लोमने धुंकूगु कि वया कर्तव्य छु ? ज्या छु ? वया सिरिमाया अनित्य यौवने भुले ज्वी धुंकूम्ह । धात्थें नित्य धैगु नं ला छुं मदु । अपाय् जि बांलागु सिरिमाया यौवन हे फूना वन, छु दुले थन नित्य ......?

व भिक्षु अन हे श्रोतापन्न जुल !

सिद्धार्थया बुद्धि, वसपोलं बोधिज्ञान लागु दिं
व
तथागतया महापरिनिर्वाण जूगु दिं
स्वांयापुन्हिया शुभ-कामना

श्री दबलकाजी तुलाधर
लाकां ज्यासः, भोटाहिटी, यें

बुद्धको कपिलवस्तु आगमन

—भुवन लाल प्रधान

बौद्ध ग्रन्थहरूमा भगवान् बुद्ध बुद्धत्वको प्राप्तिपछि आफ्नो पैतृक भूमि कपिलवस्तुमा पटक पटक आएको चर्चा-हरू भेटिन्छ। तर यस सम्बन्धमा तिनमा मतैक्यता नभएकोले उनी जम्मा कति पल्ट यहाँ आए यकिन गर्न सम्भव छैन।

जे होस्, बुद्धको पहिलो कपिलवस्तु भ्रमण उनले बोधिज्ञान प्राप्त गरेको एक सालपछि (ऐतिहासिक तवरले ई. पू. ५२७ तिर) भएको थियो। उनी पहिलो पल्ट कपिलवस्तुमा आएर आफ्नो घर र परिवारका सदस्यहरू-संग भेटघाट गरेको घटना यस प्रकार उल्लेख गरिएको छ।

बुद्धत्वको प्राप्तिपछि भगवान् बुद्धले पहिलो वर्षावास सारनाथ मृगदावनमा बिताएका थिए। त्यहाँबाट उनी पौष पूर्णिमाको दिन राजगृह पुगे। त्यहीं उनी दुइ महीना बसे। छोरा भगवान् बुद्ध त्यहाँ रहेको खबर पाएर बूढा राजा शुद्धोदनले उनलाई कपिलवस्तुमा ल्याउन एक हजार मानिसहरूको एउटा टोली राजगृह पठाए। तर यस टोलीका कुनै पनि सदस्य बुद्धको सन्देश लिएर कपिल-वस्तु फर्केनन्। राजा शुद्धोदनले अर्को आठ पटकसम्म यसरी एक एक हजार मानिसको टोली बुद्धकहाँ पठाए भनिएको छ। त्यसपछि शुद्धोदनले बुद्धका बल सङ्गाती कालुदायीलाई नै एक हजार मानिसहरूको साथ राजगृहमा बुद्धकहाँ पठाए। तर कालुदायी पनि बुद्धकहाँ पुगेपछि आफ्ना साथीहरूसहित प्रभावित भए। यसरी शुद्धोदनले पठाएका दश हजार मानिस संघमा सम्मिलित भए।

तर कालुदायीले राजा शुद्धोदनले आफूलाई सुम्पेर ल्याएको जिम्मेवारी बिर्सेका थिएनन्। मौका पाएर उनले बुद्धलाई अनुरोध गरे, “भगवान् राजा शुद्धोदन निक्कै वृद्धावस्थामा पुगिसक्नु भएको छ। मर्नुभन्दा अगाडि उहाँको बुद्धलाई भेट्ने एउटा इच्छा छ। त्यसैको लागि उहाँले मलाई यहाँ पठाउनु भएको हो”।

तदनुसार बीस हजार भिक्षुहरूसित भगवान् बुद्ध राजगृहबाट दुइ महीना हिंडेर बैशाख पूर्णिमाको दिन कपिलवस्तुमा पुगे। कालुदायी सन्देश वाहकको रूपमा अगुवा भएका थिए। भगवान् सहित सबै भिक्षुहरूको मुकाम कपिलवस्तुको न्यग्रोधाराममा भयो।

भोलिपल्ट बिहान माटोको भिक्षापात्र हातमा लिएर

भगवान् बुद्ध कपिलवस्तुका सडकमा नियमित भिक्षाटन गर्न दैलोदैलो घुम्न लागे। मात्र सात आठ वर्ष अगाडि उनी त्यही सडकमा राजसी ठांटगांटसाथ रथमा सैर गर्थे। तसर्थ कपिलवस्तुका निवासीहरूको लागि यो दृश्य त्यही थलोमा नै बुद्धले आफ्ना पिता राजा शुद्धोदनलाई केही उपदेश दिए जुन सुनेर उनी त्यसै बेला श्रोतापन्न भए। राजाले बीसौं हजार भिक्षुहरूलाई भोजनको लागि निमन्त्रणा दिए। भोजनपछि बुद्धले राज दरबारका महिलाहरूलाई धर्म देशना गर्न लागे। भगवान् बुद्धकै श्रीमती यशोधरा बाहेक राज परिवारका अरू महिलाहरू बुद्धको उपदेश सुन्न भेला हुन आएका थिए। यो धर्म देशनाको फलस्वरूप राजा शुद्धोदन सकृदागामी र रानी प्रजापती श्रोतापन्न बने। त्यसपछि भगवान् बुद्ध आफ्ना दुई प्रमुख भिक्षुहरूलाई साथमा लिएर यशोधराको कोपी भित्र गए। यी दुई जनाको बीच यो भेटघाट महाभिनिष्क्रमण पछिको पहिलो थियो। लामो समयपछि आफ्ना पति राजकुमारलाई बुद्धको रूपमा देखेर यशोधरा उनको पाउन परेर रून थालिन। उनलाई सम्झाउँदै बुद्धले चण्डकिन्नर जातकको देशना गरे। भोलिपल्ट रानी प्रजापतीका छोरा तथा आफ्ना भाई नन्दलाई बुद्धले न्यग्रोधाराममा लगे। त्यहाँ उनको प्रव्रज्या भयो। त्यसताका उनको भरखरै विवाह भएको अवसर थियो।

यसको सात दिनपछि राजकुमारी यशोधराले छोरा राहुललाई आफ्ना पिता भगवान् बुद्ध कहाँ गएर पैतृक अंश माग्न पठाए। राहुल आफ्ना पिताकहाँ आएर पैतृक सम्पत्ति माग्न थाले। भगवान् बुद्ध संग बाबुको हैसियतले दिइने पैतृक सम्पत्ति नै के हुन्थ्यो र? बुद्धको सम्पत्ति भन्नु नै उनको बोधिज्ञान थियो। त्यसैले राहुल कुमारलाई उही बोधिज्ञानको हिस्सेदार बनाउन सारिपुत्र मार्फत प्रव्रज्या दिइयो।

केवल सात वर्षको राजकुमार प्रव्रजित गरिएबाट वयोवृद्ध राजा शुद्धोदनलाई ठूलो चोट पर्‍यो। आफ्नो उत्तराधिकारीको समस्याई लिएर पनि उनलाई चिन्ता पर्‍यो होला। उनका अर्को छोरा नन्दको पनि सात दिन अगाडि प्रव्रज्या भइसकेको थियो। अब नातिको पनि कलिलै उमेरमा संघमा प्रवेश भयो। तसर्थ राजा शुद्धोदनले छोरा बुद्ध कहाँ आएर आमा बाबुको अनुमति बिना कसैलाई प्रव्रज्या प्रदान नगर्न अनुरोध गरे। तदनुसार आमा-बाबु आचेकाछन् भने उनीहरूको स्वीकृति नलिईकन कसैलाई पनि प्रव्रज्या नदिने विनयको नियम बन्यो। आठौं दिनमा महाधम्मपाल जातकको देशना भयो र राजा शुद्धोदन अनागामी भए। बुद्धवंश अट्ठकथानुसार बुद्धले सारिपुत्रको अनुरोधमा बुद्धवंशको देशना यही अवसरमा गरेका थिए। कहीं कहीं आनन्द र देवदत्तको प्रव्रज्या पनि यही अवसरमा कपिलवस्तुमा भएको भनेर लेखिएको छ।

तर अधिकाँश आधिकारिक ग्रन्थहरूको कथनानुसार त्यसपछि भगवान् बुध्द कपिलवस्तुबाट राजगृहतिर नै फर्के। यसको केही दिन पछि बुध्दका काका अमृतोदनका छोरा अनुरूद्व र आनन्द, त्यस बेला शाक्यहरूको राजा भइरहेका भद्दीय, भगु, किम्बिल र देवदत्त भिक्षु बन्ने मनसायले साथमा सेवक उपालि हजामलाई लिएर भगवान् बुध्दकहाँ गए। बीच बाटोबाट हजाम उपालिलाई यी छ जना शाक्यहरूले आ-आफ्ना गरगहना जिम्मा दिएर फर्काउन चाहेका थिए। तर उपालि यसरी घर फर्क्यो भने शाक्यहरूको मार खानु पर्ला भन्ने डरले घर फर्कन चाहेनन् र उनीहरूकै पछि लागे। उनीहरूले भगवान्

बुध्दलाई कपिलवस्तुबाट राजगृह जाने बाटोमा परेको निगम अनुप्रियमा भेट्टाए। त्यहीं यिनीहरूले भगवान्संग प्रव्रज्या मागे। आफ्नो शाक्य जातीय धाक बांकी नहोस् भन्ने हेतुले उनीहरूले उपालिलाई पहिले प्रव्रजित गराए र आफूहरू पछि मात्र प्रव्रजित भए। पहिले प्रव्रजित भएको आधार उपालिलाई अब यिनीहरूले पहिलेको आफ्नो सेवक हजाम भए पनि मान्नु पर्ने भयो।

उपरोक्त पहिलो भ्रमण भगवान् बुध्द आफ्नो पितृ-भूमि कपिलवस्तुमा अरू दुई चार पल्ट आएको उल्लेख बौध्द ग्रन्थहरूमा गरिएको छ। उदाहरणार्थ, दोस्रो पल्टको भ्रमणको सम्बन्धमा बौध्द ग्रन्थहरूमा मतैक्यता छन। अधिक मान्य र प्रचलित बौध्द ग्रन्थहरू अनुसार आफ्ना पिता शुध्दोदन सिकिस्त बिरामी भएको खबर पाएर भगवान् बुध्द दोस्रो पल्ट कपिलवस्तु आएका थिए, उनी यहाँ पुग्नु अगाडि नै शुध्दोदनको मृत्यु भइसकेको थियो। तर बर्माको जिनत्थपासादिकाको कथनानुसार भने भगवान् बैशालीबाट यहाँ आएर गरेको धर्मदेशना सुने पछि मात्र शुध्दोदन अर्हत् भएको र अर्हत् भएको एक हप्ता पछि नै वरपर रोइरहेका आफ्ना परिवारका सदस्यहरूलाई सम्झाउंदै उनले देहत्याग गरेका थिए। जे होस्, शुध्दोदनले आफ्नो मृत्यु हुन केही समय अगाडि-देखि राजपाट त्यागेका थिए।

यस पटक भगवान्संग आएका ५०० भिक्षुहरूका स्वास्नीहरूले आ-आफ्ना लोग्नेहरूलाई घर फर्कन आग्रह गरेर मानिस पठाएकोले भगवान् बुध्दले उनीहरूलाई हिमालयको फेदतिर लगेर कुणाल जातक देशना गरेका थिए। बुध्दको यस पटकको भ्रमणको बखत विधवा प्रजापती र अरू पनि शाक्य महिलाहरूले प्रव्रज्या मागेका थिए। तर त्यस बेला बुध्दबाट महिलाहरूलाई संघभित्र प्रवेश गराउने अनुमति मिलेन।

एक ताका कपिलवस्तु राज्य र देवदह राज्यको दोसांधमा बग्ने रोहिणी नदीको पानी सिंचाईको निम्ति लिने कुरालाई लिएर कपिलवस्तुका शाक्य र देवदहका कोलियहरूमा विवाद उठ्यो। यसले उग्ररूप लिएर यिनीहरूको बीच लडाई समेत हुन लागेको थियो। आफ्ना गोतियाहरू लड्न लागेको समाचार पाएर भग-वान श्रावस्तीबाट कपिलवस्तु आए। दुबै राज्यको सीमाना रोहिणी नदीको किनारामा नै बुध्दले दुबै थरीलाई सम्झाउन बुझाउन थाले। अत्तदण्ड सूत्र, फन्दन, लतुकिक, रूक्खधम्म आदि जातकहरूको देशना यही अवसरमा भएको थियो। लडाइँ, झैं झगडा नगरी नदीको पानी दुबै थरीले बांडेर लिने समाधान बुध्दले निकाले। यसमा दुबै थरिको चित्त बुझ्यो लडाइको सकट टर्यो। भगवान्को बुझाउ अनुसार नै दुबै थरिले रोहिणी नदीको पानी बांडेर आ-आफ्ना खेत सिंचाई गरे। भगवान्का मध्यस्थताबाट सन्तुष्ट भएर नै कपिलवस्तु र देवदहका निवासीहरूले उहांका संघलाई अढाई-अढाई शय युवकहरू प्रव्रजित हुन दिए। उपरोक्त रोहिणी नदी आज पनि चुरिया पर्वत मालाबाट निस्कन्छ र नेपालको रूमिनिदेइ (रूपन्देही) जिल्लाबाट बगेर भारतको गोरखपुरमा राप्ती नदीमा मिसिन्छ।

कोशलराज विडुडभले आफूलाई पहिले गरेको अपमा-नको बदला लिन शाक्यहरूको कपिलवस्तुमा आक्रमण गर्न आएको बेलामा पनि भगवान् बुध्द कपिलवस्तु र कोशल राज्यको सिमानामा आइपुगेका थिए। तर बुध्दले कपिलवस्तु ध्वस्त गर्ने नियतले ठूलो सेना सहित आएका

राजा विडुडभलाई सम्झाई–बुझाई फर्काए। यसरी तीन पटकसम्म बुद्धले राजा विडुडभलाई फर्काएर कपिलवस्तु नष्ट भ्रष्ट हुनुबाट बचाए भन्ने चर्चा भेटिन्छ।

अङ्गुत्तर निकाय अनुसार बुद्धले पन्ध्रौं वर्षावास कपिलवस्तुमै बिताएका थिए। एक पटक भगवान् बुद्ध निकै बिरामी भएका थिए। त्यसपछि स्वास्थ्य लाभको लागि केही दिन बुद्ध कपिलवस्तुमै बस्न आएका थिए।

कपिलवस्तुमा बारंबार बस्दा भगवान्ले अरु पनि धेरै सूत्र र जातकहरूको देशना गरेका थिए। उहाँ न्यग्रोधाराम वा महावनमा रहंदा कपिलवस्तु निवासी धेरै मानिसहरू उहाँको उपदेश सुन्न आउँथे। यसरी आउनेहरूमा नन्दिय, वज्ज, सरकानिहरूको नाउँ पनि उल्लिखित भए पनि महानाम शाक्यको नाउँ निकै धेरै ठाउँमा उल्लिखित छ। यशोधरालाई भेटन गए जस्तै भगवान् बुद्ध एक पटक आफ्नै परिवारकी अर्की महिला कालीगोध शाक्यकहाँ भेट्न गएका थिए। बुद्धकै मामा दण्डपाणिले गरेको प्रश्नको सिलसिलामा गर्नु भएको थियो। यसरी भगवान् बुद्धका धर्मदेशनाहरूको एक प्रमुख अंग कपिलवस्तुमा नै भएको थियो।

❀

ज्ञानया निंति

– महाप्रज्ञा

आपालं परदेश चाः हितु हिला
माला जुया ज्ञान नं ।।
काशी व जगनाथ धाःगु तीर्थे
हिला जुया तीर्थ नं ।। १

नाना देशस भक्ति दान धन नं
याना जुया धर्म नं ।।
धाना जि अन घोर घोर बन सं
योगादि याना जुया ।। २

एनं जि मनमार यात यतनं
त्याकि मफुनो जि नं ।।
सीकं नं वइगु थ्व मार मन सं
तोप्वीगु कामया मलं ।। ३

मारं थौं थ्व जित मलकेश मल नं
का काः व तःगु बलं ।।
स्यायगु अग्नि समान मन नं
सयुक्ति लःया समं ।। ४

स्वार्थी बन्नु हुँदैन

—अनगारिका धम्मवती
अनु० प्रकाश

मानिसहरू बढी स्वार्थी बन्नुहुं दैन स्वार्थ पुरा गर्न खोजेमा एकातिरबाट नाफा भए जस्तो देखिएता पनि अर्को तिरबाट नाश गराएर बस्नु पर्ने हुन सक्छ। त्यसैले स्वार्थ पुरा गर्नमा मात्रै पनि लाग्नु हुँदैन। आफ्नो स्वार्थमात्रै पुरा गर्न खोजेमा के हुन सक्छ भन्ने बुझाउन पहिले घटिसकेको एक कथा प्रस्तुत गर्दैछु—

एकादेशमा एक जना धेरै धनाढ्य साहु थियो। उसका दुइ जना छोरा थिए। उसका छोराहरू दुई जना दुईतै स्वभाव र तालका रहेछन। जेठो छोरो खूब दयावान र धर्मात्मा थियो। कान्छो चाहिं खुब निर्दयी र स्वार्थी थियो। छोराहरू दुई जना दुईतै स्वभावका हुनाले बाबु चाहिंलाई आफू मरिसके पछि आफ्नो धन सम्पति एकजनाले मात्रै छल गरेर लेला भन्ने पीर र चिन्ता थियो। त्यसैले जे चीज किने पनि दुई दुईता किन्ने गर्दथ्यो। पछि गएर स्वार्थी कान्छो भाईले राम्रो चाहिन्छ भन्ने ठाउँ नपाउने गरी, कसैले बढी लिन नपाउने गरी सकेसम्म मिलाएर आमा बाबु दुबै परलोक भए। छोरा दुई जना मात्रै बाँकि रह्यो।

आमा बाबु परलोक भैसके पछि जेठोले स्वार्थीभाई-लाई चित्त बुझाउनै सकेन। त्यसरी चित्त बुझाउन नसकिने भएपछि दाजुले भाईलाई भन्यो—"भाई, तिमिलाई मैले चित्त बुझाउन सक्दिन। म अलग्ग बस्छु, स्वार्थीहरूलाई जति दिए पनि चित्त बुझ्दैन। मलाई पनि परिवार पाल्नु छ।" भनेर अलग्गै बस्न गयो। भएको धन सम्पति, घर, जग्गा आदि सबै बाँडे। गाउं गाउँमा दिइ राखेको ऋणका पैसा बाँकि रह्यो त्यसैले हामी दुबै मिलेर एकपल्ट बुबाले ऋणमा दिइराखेको पैसा उठाउन जाऔं। तिर्न सक्नेहरूले सकेसम्म साऊ समेत दिएर ल्याउने छन्। नसक्नेहरूले ब्याज मात्र भए पनि तिर्नेछन्। अनि उठाउन बाँकि जम्मै बाँडेर आउँला। तिम्रो भागमा परेको तिमी नै लिन जाउ। मेरो भागको मै लिन जान्छु। अहिले एक चोटिलाई हामी सँगै जाऔं भनेर दाजु भाई दुबै हिंडे। गाउँ गाउँमा डुलेर पैसा उठाई दाजु चाहिंको रूमालमा पोको पारे। घर पुगे पछि बाँडेर लिउँला भनेर दाजु चाहिं ढुक्क बसे। बाटोमा खानलाई भनेर गाउँमा बस्ने माता कुटुम्बहरूले उनीहरू-लाई खाना पनि दिएर पठाए। अनि दुबै दाजुभाई एउटा नदिको किनारमा पुगे। उनीहरूको घर जान डुङ्गामा बसेर नदि तर्नु पर्ने रहेछ। डुङ्गा थिएन। डुङ्गा नल्याए सम्मन् खाना खान सिध्याऔं भनेर खानाको पोको फुकालेर दुबैले खाए। तर भाई चाहिले खाना मिल्नै सकेन। उसको मनमा एउटै चिन्ता थियो— "कसरी त्यो दाजुले ल्याएको धनको पोको आफू एक्लैको हातमा पार्न सकिएला। दाजुले दिंदा त आधी आधी मात्रै दिनेछ। धन सबै आफ्नो गर्नलाई के उपाय गर्नु पर्ला?"

भनेर योजना बनाइ राख्यो। त्यही मात्रै चिन्ताले पीर लिइ राख्यो। त्यसैले उसले मलाई भोक छैन दाजु भनेर यताउता केही पाइन्छ कि भनेर खोज्न गयो। त्यहाँ एकातिर माटोको घ्याम्पो एउटा फुटेको मिल्काइराखेको देखेर उसले सोच्यो– "अब चाहिं बेस हुने भयो।" त्यो घ्यापोका टुक्राहरूलाई पैसा जस्तै चक्का चक्का बनाने ती जम्मै पैसा पोको पारेको रूमाल जस्तै देखिइ अर्को रूमालमा पोको पार्‍यो। त्यो पोको पनि पैसाको पोको जत्रो पार्‍यो। अनि त्यो पोको आफ्नो लुगा भित्र छोपेर ल्यायो। दाजुले केही चाल पाएन।

दाजु चाहिंले आफूले खान चाहेको जति खाई सिध्याएर बाँकि कसलाइ दिउँ भनेर खोज्दा कोहि माग्ने-हरू नदेखेर नदिमा वस्ने माछाहरूलाई खुवाए। अनि यस्तो आशिका गर्‍यो– यी माछाहरूलाई खुवाएको पुण्य यहाँ नजिकै बस्ने देवताहरू प्रमुख सबै मानिसहरूलाई प्राप्त होस्, यसो भनेर पुण्य अनुमोदन गरि राख्यो। पछि डुङ्गा ल्यायो। दाजुभाई दुबै डुङ्गामा बसेर नदि तर्न थाले। नदि तर्दा तर्दै दाजु चाहिंलाई निद्रा लागेछ। भाईलाई चाहिं कहिले आफूसँग भएको घ्याम्पो–टुक्राहरूको पोको राखेर पैसाको पोकोसँग बदल्न पाइएला भन्ने चिन्ताले गर्दा निद्रा लागेन। दाजु चाहिं सुतिराखेको बेलामा घ्याम्पो–टुक्राहरूको पोको बिस्तारै निकालेर पैसाको पोको सँगै राख्यो। तर दाजु ब्यूझने पो हो कि भन्ने डरले दाजुको अनुहार हेरी हेरी पैसाको पोको भनेर लिएको त उहि आफूले राखेको घ्याम्पो–टुक्राहरूको पोको नै लिएर आफ्नो लुगाको पोकोमा लुकाए। उसलाई हर्ष लाग्यो। "पैसाको पोको मेरो लुगाको पोको भित्र हाली हाले। टुक्रा टुक्रोको पोको दाजुको अगाडि छँदैछ। दाजुले हेर्दा घ्याम्पोका टुक्राहरू-मात्र देख्यो भने मलाई नै शंका गरेर मेरो लुगाको पोको फुकालेर हेर्नेछ। त्यसैले त्यो टुक्रा टाकि भएको पोको पानीमा खसालि दिनु पर्‍यो।" भनेर डुंगा अलि ढल्केको बेलामा त्यो पोको खसालि दियो। अनि उ चिल्लाएर दाजुलाई उठाइकन भन्यो– "हेर्नोस् दाइ! पैसाको पोको खस्यो।" दाजुले पानीमा हेर्दा पैसाको पोको देख्यो। तैपनि पानीमा ओर्लेर पोको लिन जान सक्ने होइन। अनि भाईचाहिंलाई भन्यो– "भाई, त्यो पैसा हाम्रो रहेन र खस्यो। भएको भई हाल्यो। मनमा पीर नलेऊ।" भनेर धैर्य गरेर मनि राख्यो।

भाईचाहिंले बाहिरबाट मात्रै चित्त दुखेको जस्तो अनुहार बनाई राख्यो। भित्रबाट चाहिं दाजुलाई छलेर पैसाको पोको आफ्नो हातमा पारि सकें भनेर धुक्क भई बसि राख्यो।

आ–आफ्नो घर पुग्यो। भाईचाहिं दाजुलाई छलेर पैसाको पोको हातमा पारें भनी हर्ष भएर स्वास्नीलाई "यो धनको पोको हिफाजत साथ राख्नु" भनेर दियो।

पैसाको पोकोलिने स्वास्नी चाहिंको मन स्थिर रहेन। कतिको पैसा रहेछ, गनेर मात्रै भित्र राखुं भन्ने विचारले पोको फुकालेर हेर्दा त पैसाको पोको भनेर दिएको त घ्याम्पोका टुक्राहरूको पोको पो रहेछ। अनि हत्त न पत्त गई लोग्ने कहाँ भन्न गईन्– "मलाई दिनु भएको कहाँको पैसाको पोको हो र? त्यसमा त घ्याम्पोका टुक्राहरू पो छन्।"

दाजुलाई छलौं भन्दैमा आफै छलियो। यो कुरा दाजुलाई सुनाउनु पनि भएन। उसको मनमा झन डाह भै राख्यो।

त्यसले यो कथाले भनिरहेछ कि स्वार्थी बन्नु हुँदैन। स्वार्थी बनेर एकातिरबाट लाभ गर्न खोज्दैमा अर्कोतिरबाट उल्टो आफूलाई नोक्सान गराएर बस्नु पर्छ।

बुद्धया शील समाधि व प्रज्ञा

—अष्टलाल महर्जन

भगवान् बुद्धया मू विचा: हे सकल सत्व प्राणिपिन्त दु:ख, ताप, मदय्का निर्वाणया लँ क्यनेगु ख:। निर्वाण धेगु न त स्वर्ग ख: न त नर्क हे, बला छगू शुन्य जक ख:। गन जाति, जरा, ब्याधि, मरण छुं दै मखु। बुद्ध, धर्म, संघया शरण वना थुगु निर्वाण लायत सदाचारया पाठ ब्वने मा:। थुगु सदाचारयात खंकेगु न्हायकं बुद्धया त्रिपिटक ख:। त्रिपिटक उकिं झीत बुद्धया बर्शन ख:। उकिं बुद्ध धर्म संघया सेवा त्रिपिटकया सेवा ख: त्रिपिटकया सेवा बुद्ध, धर्म; संघया सेवा ख:। थुकियात बांलाक म्हसीकेत शील समाधि व प्रज्ञा मा:। शील, समाधि, प्रज्ञा धयागु सदाचारया मेगु नां ख:।

सिद्धार्थ गौतमं बुद्धत्व लाना काय् फुगुया कारण आर्यअष्टांगिक मार्ग व चतुआर्य सत्ययात बांलाक खँका थुकिया पूगं व्याख्या याय् फुगुलि ख:। आर्य अष्टांगिक मार्ग हे नं सदाचारया न्हाय्कं ख:। थुकियात झीसं स्वब्व थय फु गथे १) शील २) समाधि व ३) प्रज्ञा। आ: थन थुपिं स्वंगूयात हलुहुं स्वय् :—

शील

शील धयागु सदाचारया छगू नां ख:। आवंलि थ्व अकुशल ज्या याय् मखु धका पा: फय्केगुयात शील कायगु धाइ। गथे पंचशील, अष्टशील। थुगु शीलयात नं झीसं स्वब्व थया स्वे फु गथे: १) सम्मा वाचा) सम्मा कम्मन्ति ३) सम्मा आजीव।

१) सम्मा वाचा— सम्मोवाचा धेगु सम्यक वचन, शुद्ध व भिंगु बचन ख:। मखुगु खँ मल्हायगु, चुकली खँ मल्हायगु, छाक्क खँ ल्हाना हयातं नुगलय् मथ्याकेगु, फोहर खँ मल्हायगु, शुद्ध व भिंगु बचन ख:। मेमेगु धर्म ग्रन्थय् थें बौद्ध ग्रन्थय् नं अनेक बुद्धया पूर्व जीवनय् जूगु घटनात न्हच्वया स्वर्गया आशा व नर्कया ग्याचो बिया सदाचारया लँय छ्वेगु कुत: याना त:गु खनेदु। थ्व तसकं स्वाभाविक जू। जातक बाखँ व मेमेगु बौद्ध ग्रन्थय् मखुगु खँ ल्हाइपिं, चुकलि खँ ल्हाइपिं, छाक्क व फोहर खँ ल्हाइपिनि वर्तमान व भविष्य जीवनय् थुकथं थुकथं दु:ख भोग याय्मालिइ धका: केना सदाचार पाखे घेचुइकेत कुत: याना त:गु दु।

२) सम्मा कर्मान्त— सम्मावाचा धयागु भिंगु व शुद्धगु बचन ख:सा सम्मा कर्मान्त धयागु शुद्ध व

भिंगु ज्या खः। थ्व छगू सदाचारया लक्षण खः। बौद्ध ग्रन्थं अथवा आर्य अष्टांगिक मार्गय् प्राणी हिंसा, खुँज्या, व्यभिचार आदि ज्या अशुद्ध व मभिं ज्याया धलःपौली तयातल । थुगु मभिंगु ज्यां याना लिपते थःत नं अहित जुइफु, अशान्ति जुइफु, भय, त्रास गबलें प्वनी मखु धया तःगु दु। थुगु मभिं ज्यात्य् जूपिं मनूतय् वर्तमान व भविष्य जीवन गथे गथे दुःख भोग याय् माली धयागु खँ बौद्ध ग्रन्थे च्वया तःगु दु।

२) सम्मा आजीव– सम्मा धयागु शुद्ध अले आजीव धयागु व्यापार खः। अकिं सम्मा आजीव धयागु शुद्ध व भिंगु व्यापार खः। गुकी शोषण नीति कथं व्यापार दइ मखु। सामुहिक हितया निंतिं धकाः विचाः मयासे ५० प्रतिशत लबः कया थःगु उप्पो आम्दानीया हेतुं व्यापार यात धाःसा थुकियात शोषण नीतिदुगु व्यापार धका धाइ। थ्व मिथ्या आजीव खः। बुद्धया विचाः कथं व्यापार धयागु व्यक्तिगत धन सम्पत्ति सञ्चयया निंतिं जक मखु व छगू समाज सेवाया निंति खः। उकिं बौद्ध धर्मावलम्बितसें व्यापार याय्गु ज्या पाप मखु तर सामूहिक हितया निंतिं जुइमा। उकिं बौद्ध ग्रन्थे न्याता बस्तुया व्यापारयात अशुद्ध व मभिं धयातल। व छु छु धाःसा शस्त्र; अस्त्र; विष; अयला (काय्योगु बस्तु), प्राणी (जीव) खः। थ्व नं छगू सदाचार खः। थुगु सदाचारयात वास्ता मतसे व्यापार यात धाःसा थुगु थुगु कथं वर्तमान वा भविष्य जीवनय् दुःख भोगे याय्मालो धका बौद्ध ग्रन्थं व्याचो बिया तःगु दु।

समाधि

समाधि धयागु ध्यान, भावना, चित्त एकाग्रता, आदि खः मनय् दया च्वंगु लोभ, द्वेष, मोह, क्लेश, रूपी अकुशल बस्तुयात हा नापं ल्यें थना छोयत यायगु कुतःया नां समाधि खः। थ्व समाधियात स्वंगू स्वत्र थला स्वेफु गथे १) सम्मावायाम, २) सम्मा सति, ३) सम्मा समाधि।

१) सम्मा वायाम– सम्मा धयागु शुद्ध व वायाम धयागु कुतः। उकिं सम्मावायाम धयागु शुद्धगु कुतः खः थुकिया अर्थ मनय् च्वंगु अकुशल बस्तु क्लेश, इर्ष्या, आदियात ल्यें थना छ्वेगु कुतः खः। मनय लुया भवःनिगु पाप लुया मवय्केगु, मनय् मकायक लुया वय धुंकूगु पापयात ल्यें थनेगु, कुशल भिं खँ मने मदुसा दयका यंकेगु, दै च्वने धुंकूगु कुशल विचाः बढय् याना यंकेगु, बस थुकियात हे सम्यक व्यायाम (ठिक अभ्यास) धकाः धाइ। थःगु शरिरयात अप्पो कष्ट मजुइक अशुद्ध खँयात च्वत्येला शुद्ध खँयात बढय् याना यंकेमाः। गथे सितारया तारयात अप्पो कस्सय् याःसां मज्यू, छ्वासु यां मज्यू। 'अति सर्वत्र बर्जयत्' धयातःगु दु। उकिं बुद्ध अतिवादया पुजारि मखु। मध्यम मार्गया अग्रदूत खः।

२) सम्मासति– कायानुपस्सना, वेदनानुपस्सना चित्तानुपस्सना, धम्मानुपस्सना अर्थात शरीरं छु छु ज्या याना च्वन, मनय् चित्तय् छु छु खँ लुया वया च्वन भिंफुक जुइका मभिं व अशुद्ध खँ लुया वया च्वंसा उकियात ल्यें थनेत न्ह्याबलें न्ह्यलं चायका च्वनेगु व सतर्क जुया च्वनेगु हे सम्यक स्मृति खः। गथे ध्वखापालेत सजक व सतर्क जुया च्वनी।

३) सम्मासम्माधि– क) वितर्क विचार प्रीती, सुख, एकाग्रता, प्रथम ध्यान, ख) विचा, प्रीति, सुख, एकाग्रता, द्वितीय ध्यान, ग) प्रीति, सुख, एकाग्रता तृतीय ध्यान, घ) सुख, एकाग्रता चतुर्थ ध्यान, ङ) उपेक्षा एकाग्रता पंचम ध्यान, अर्थात सम्यक समाधि धयागु

थ:गु मनयात थातं तयगुया नां ख: । क्लेश, इर्ष्या व द्वेष थें जा:गु अकुशल बतुयात न्ह्याबलें होश तया च्वनेमा: । गथे दुरु दायकेवले, न्या लाइबले । थुकथं चित्तयात एकाग्रता याय्त शील पालन याय्‌मा, शील पालन याय्‌त समाधि दयकेमा: । पुलांगु अकुशल संस्कारयात मदय्‌का छ्‌वेत समाधि मदय्‌कं मगा:, तर समाधि ब: लाकेत प्रज्ञा मदय्‌कं मगा: ।

प्रज्ञा

थ्व पलख हे थातं मच्वनीगु अति चंचलगु चित्तयात थातं तय्‌फइगु अले शुद्ध चित्त याय्‌फुगु शक्ति हे प्रज्ञा ख: । तर थ्व ज्या सुनां सुयातं याय् फै मखु । थ:गु चित्तयात शुद्ध याय्‌गु, थ:गु, थ:गु हे अभ्यास ख: । छथाय् बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यागु दु "सुद्धि असुद्धि पच्चत्तं नाञ्ञमञ्ञं विसोधये ।" शुद्ध व अशुद्ध सुनानं सुयातं याइ मखु थ: थमं हे यायमा:गु ख: । थ्व चित्तयात थ:गु बसे तय् मफय्‌कं छुं ज्या पूर्ण याय् फैमखु अले अकुशल ज्यां वैगु हेतुयातन पने फै मखु । उकिं प्रज्ञा अत्यावश्यक जू । प्रज्ञा बत धाय्‌व तिनि चित्तयात चिनातय् फै । थ्व चित्त स्वंगू दु: गथे १) श्रुतमय प्रज्ञा २) चिन्तनमय प्रज्ञा ३) भावनामय प्रज्ञा ।

१) श्रुतमय प्रज्ञा— श्रुतमय प्रज्ञा धयागु न्यना व ब्वना लाना काय् फैगु प्रज्ञा ख: ।

२) चिन्तनमय प्रज्ञा— चिन्तनमय प्रज्ञा धयागु सुयागुं हाहाले लगय् मजुसे थ:गु हे चिंतं खँका काय् फुगु, मनं वाय्‌का काय्‌फुगु प्रज्ञा ख: ।

३) भावनामय प्रज्ञा भावनामय प्रज्ञा धयागु थ:गु हे अनुभव, अभ्यास, ध्यान, भावनं लाना काय् फैगु प्रज्ञा ख: । थ्व भावनामय प्रज्ञां नुगलय् प्यपुना च्वंगु राग, द्वेष, मोह, इर्ष्या, अहंकार भय आदियात बुलुहुं बुलुहुं तापाका यंकु यंकुं मदय्‌का हे छ्वे फै अले चित्त शुद्ध याना दु:ख निरोधयात साक्षात्कार याना काय् फै ।

प्रज्ञाया अंग निगू दु गथे १) सम्यक दृष्टि २) सम्यक संकल्प । सम्यक दृष्टि— फुक्क आर्यसत्य व आर्य—अष्टांगिक मार्गयात खंका अनित्य दु:ख अनात्मयात यथार्थ थुइका यंके फैगु नुग: मिखायात सम्यक दृष्टि धका धाइ । पुलांगु अन्ध विश्वास अन्ध परम्परागत कर्मयात ल्यें थना: मछ्‌वेकं आर्य अष्टांगिक मार्ग खंके फैमखु । आर्य अष्टांगिकमार्गयात यथार्थ खंकाकथं कर्म हने मफय्‌कं निर्वाणगामि जुइ मखु । उकिं परमार्थ सत्यात बांलाक खंका च्वने फय्‌मा: । तर थुगु परमार्थ सत्यात बांलाक खंकेत प्रज्ञातत्व मा: ।

२) सम्यक संकल्प— झीगु मनय् अनेतने खँत लुया वया च्वनी हाकनं न्हनानं वनां च्वनी । तर व मनय् लुया वैगु खँत न्ह्याबलें शुद्ध व कुलश जुइमा । राग, द्वेष, इर्ष्या, घृणां जा:गु जक खँ लुया वया च्वन धा:सा थ्वयात मिथ्या संकल्प धका: थुइकेनमा: । तर थथे मजुसे सर्वजन हिताय् पक्ष लाना अनेक खँ त लुया वया च्वन धा:सा थ्वयात सम्यक संकल्प धका: थुइके फय्‌मा । थ्व सम्यक संकल्पं तिनि झीगु न्ह्यागु ज्यां सिद्ध जुइ ध्यान सिद्ध जुइ ।

थ: स्वया गुण थकालिम्ह नाप च्वने ज्यू । मूर्खत नाप च्वनेगु सिकं बरु याकचा च्वनेगु ज्यू । —धम्मपद

बुद्ध धर्मको आधारभूत सन्देश के हो ?

—भिक्षु बुद्धदास महास्थविर
थाइलैण्ड

भगवान् बुद्धको उक्तिमा एउटा सानो वाक्यमा यसको जवाफदिन सकिन्छ । "कुनै वस्तुप्रति लोभ ग्रस्त नहोऊ वा कुनै वस्तु प्रति मोहवश टाँस्सिएर आशक्त न होऊ ।"

भगवान् बुद्धका मुखबाट निस्केको यो वाक्य बडो संक्षिप्त सिद्धान्त हो । हामीलाई भगवान् बुद्धको मुख्य संदेश खोज्न संपूर्ण त्रिपिटकको छानबीन गरेर समय खेर फालि राख्न आवश्यक छैन किनकि यही सानो वाक्यले सबैलाई बडो स्पष्ट गरी दिन्छ । संपूर्ण छलफल, संपूर्ण शिक्षामा करीब ८४ हजार धम्मका विषय छन् ती सबैका सारांश यही 'कुनै वस्तुप्रति मोह वा लोभवश न टाँस्सिउ' भन्ने एउटै वाक्यमा पाइन्छ । कुनै वस्तुमा लोभ गर्नु वा मोहवश आशक्त हुनु नै दुःख हो । हामीले यसलाई जान्यौं भने संपूर्ण ८४ हजार धम्म (धर्म) विषयमा उल्लेख भएका भगवान् बुद्धको संपूर्ण उक्तिहरूलाई हामीले जान्यौं भन्न सकिन्छ । यसलाई कार्यरूप दिन सक्यौं भने धम्मलाई हर दृष्टिकोणले हरेक रूपमा पूर्ण रूपले व्यवहारमा ल्याएको ठहर्न जान्छ ।

कुनै खास विषयमा मानिस लोभ र मोहवश टाँस्सिने हुनाले नै आचारबाट पतन हुन्छ र शीलको पालन गर्न असमर्थ रहन्छ । लोभ लालचबाट टाढा रहने व्यक्तिलाई कुनै वस्तुमा आशक्ति रहँदैन यसैले उ शीलबाट च्युत हुँदैन । लोभ र आशक्तिले गर्दा नै मानिसको मन चञ्चल हुन्छ र एकाग्र हुन पाउँदैन । लोभ र आशक्तिले ग्रस्त मानिसमा नै सूक्ष्म अन्तर दृष्टिको अभाव हुन्छ । लोभ र आशक्तिबाट टाढा रहने अभ्यास गर्नाले नै मानिसले असल मार्ग प्राप्त गर्दछन् । फल प्राप्त गर्छन् र अन्तमा निर्वाण प्राप्त गर्छन् ।

भगवान् बुद्ध यस्ता व्यक्ति थिए जस्को कुनै वस्तुमा पनि आशक्ति थिएन । धम्मले अनाशक्तिको अभ्यास र अनाशक्तिबाट प्राप्त हुने फलबारे सिकाउँदछ ।

अनाशक्तिको अभ्यास गर्ने व्यक्तिहरूको समूह, आशक्तिको अभ्यासतिर लागेका मानिसको समूह तथा अनाशक्तिको अभ्यास पूरा गरिसकेका मानिसको समूह नै संघ हो । यसैलाई संघ भनिन्छ ।

भगवान् बुद्धका सम्पूर्ण उपदेशलाई संक्षिप्त गर्न सकिन्छ कि भनी मानिसहरूले भगवान् बुद्धसंग प्रश्न गर्दा वहाँले एउटै वाक्यमा भन्न सकिन्छ भनी यही वाक्य भन्नु भयो— कुनै कसै चीज प्रति लोभ वा आशक्ति वश टाँस्सिनु हुँदैन ।"

क्षान्ति पारमी

–समीर स्थापित

दशपारमितायां दुने दुथ्यागु छगू पारमी क्षान्ति पारमी नं खः। साधारण रूपं क्षान्तिया अर्थ खः सहयायगु। पिहाँ वयाः त्यंगु तंयात पिमकासे बबेयाना छोयगुयात नं क्षान्ति धाइ। बुद्ध धर्म अनुसारं स्थायी रूपं शत्रुतेत त्याकेगु छगू तःधंगु शस्त्र हे सह यायगु वा क्षान्ति खः। थौंया अति विकसित कहले जूपिं देशत फछिं फक्व आणविक हतियार दयकेगुली लगे जुया च्वन। ख ला थज्यागु अत्याधुनिक शस्त्र अस्त्र निर्माण यायनं अ:पु मजू। अयसां तबि नं थ्व स्वया नं क्षान्तियागु शस्त्र दयके तसकं हे थाकु। सहयाय् धैगु अ:पु मजू, थ्व शक्तिया लागी यक्व अभ्यास मा:। आधुनिक शस्त्र अस्त्र स्वे बले तःधं थें च्वसां तबि नं क्षान्ति शस्त्र थें तःधं ज्वी फै मखु। क्षान्तिया शस्त्रं शत्रुयात दमन याय्बले शान्ति चिरस्थायी ज्वी थुकिं व मभिंम्ह मनूया हृदय परिवर्तन जुया वया विचार भिंगु पाखे लाना वनि। अले थुकिं वैरभाव निर्मूल याना शान्तिया वातावरण दयै वै। तर सस्त्र अस्त्रया बलं शत्रुयात त्याके बले थ्व केवल अस्थायी जक ज्वी, नापं थुकिं क्रोध वैर भाव व बदला कायगु भावना उत्पन्न याना न्हयाबलें कलह तथा अशान्ति जन्म का: वै। भगवान् बुद्धं धै बिज्यागु दु– वैर भावं वैर गुबलें शान्त ज्वीमखु। अवैरभावं हे जक वैर शान्त ज्वी। थ्व हे न्हापांनिसे चले जुया वै च्वंगु धर्म खः।

गौतम बुद्धया पाले वसपोलया अग्रश्रावक सारिपुत्र महास्थविर तसकं हे सहयाय्फु धैगु खँ न्यना छम्ह ब्रम्हु नं वसपोलयात तं म वाय्कुसे तोते मखु धका मती तया कन्हे खुनु सोरिपुत्र भन्ते भिक्षा बिज्याना च्वंबले मुर्कि छयाना यां कया जनफाते दालं नं वसपोलं लिसः हे मस्वसे छुं हे मधासे सुंक बिज्यात। तर व ब्रम्हुया धा:सा सारिपुत्र भिक्षुयागु पह खना थःम्हं मखुम्हेसित दाया मत्योगु कर्म याय्लात धका पश्चाताप जुया चत्रं च्वनाथे च्वने मफया मने तसकं दुख मदया वसेंलि ब्वाँय् ब्वाँय् वना सारिपुत्र भन्तेयाके क्षमा फ्वना वसपोलयात कन्हे खुनु थःगु छेँ भोजन नं सतल। सारिपुत्र भन्तेनं नं वयात माफी बिया बिज्यासे भोजन नं स्वीकार याना कन्हे खुनु वया छेँ भोजन बिज्यात। सारिपुत्र महास्थविरया उपासक उपासिकापिनि ब्रम्हुनं थः गुरुयात दाल धैगु खबर

न्यना तं पिकया व ब्रम्हुयात दाय् धका वया छेँ क्वे वना पिया च्वन। सारिपुत्र भन्तेनं थ्व खं सीका भोजन सिधयका ब ब्रम्हुयात थःगु पात्र ज्वंका व छेँनं पिहाँ बिज्यात। पिने च्वना च्वंपिं उपासकत गजब जुया वसपोल याके न्यन—

"गथे भन्ते, छलपोलयात दाम्ह ब्रम्हुया छेँ नं भिक्षा बिज्याय् धेगु दैला? थ्व खँ न्यना सारिपुत्र भन्ते नं धै बिज्यात— ब्रम्हुनं क्षमा फवने धुंकल अले जिं वैत क्षमा बी नं धुन। वं दाःगु जित खः छिमित मखु उकिं छिपिं सुंक लिहाँ हुं। थुकथं सारिपुत्र भिक्षुया क्षान्ति शक्ति याना मभिंम्ह ब्रम्हुया हृदय परिवर्तन जुल। शत्रुयात क्षान्तियागु शत्र क्षान्तिपूर्ण ढंगं त्याके फत। शस्त्र प्रहार याना मखु सहयाना शत्रुयात बुका छोत।

क्षान्तिया धात्थेंया अर्थ–

क्षान्ति धैगु मेपिनि पाखें थःत ज्वीगु दुःख जक सह यायगु मखु, थ्व बाहेक तःधंगु तपस्या नं सहयायगु खः धका बुद्ध धै बिज्यागु दु। दुःख सहयाना च्वनेगुयात तपस्या धाइ। क्षान्ति बा सहन शक्ति बःमलाम्हसिनं ततःधंगु त्याग तपस्या याना नय् फै मखु। चिकुगु, तानोगु नेपित्यागु, पत्ति, भुजि व पशुते पाखें ज्वीगु पीडा आदि सहयायगु नं क्षान्ति खः।

सहयायगु स्वथी दु :–

१) थःगु पुलांगु संस्कार बा बानिं याना थःत जूगु दुःख सहयायगु। न्हापांनिसें मने दुने बसे जुया च्वंगु विश्वास व बानियात संस्कार धाइ। नय् मज्यूगु नया रोग ज्वीबले सहयायगु, लुफिं हाइबले हि मवो धका सहयायगु, लुखां दुहाँ वने बले कोछुवी लोमना छ्यने हाइ बले सहयायगु इत्यादि।

२) थःम्हं हे याना थःत धाःपा ज्वीबले थःहे मूर्ख धका सीका सहयायगु, तरकारि तायबले ल्हाते धाः ज्वीबले सहयायगु इत्यादि।

३) मेपिनिपाखें ज्वीगु निन्दा उपहास सहयायगु। न्हापायागु निगू थःगु हे लापरवाहि व बेहोशी बा गल्ति ज्वीगु जूगुलिं सहयाय् अपायसँ थाकु मजू। तर लिपा यागु मेपिनिपाखें ज्वीगु निन्दा उपहास सहयाय् अपु मजू। थ्व संसारे करपिनिगु निन्दा अपवादं बचे ज्वी फुपिं सुं हे मदु। तथागत सम्यक सम्बुद्ध नं धै बिज्यागु दु, फुक्कस्यां प्रशंसा जक याका च्वंम्ह बा फुक्कस्यां निन्दा जक याका च्वंम्ह मनू थ्व संसारे न्हापा दैवोगु नं मदु, आः नं मदु, लिपा न दैमखु। भिंगु ज्या याय् बले भिंपिसं प्रशंसा याःसां मभिंपिसं निन्दा याहे याइ। अथे हे मभिंगु ज्या याय्बले भिंपिसं निन्दा याःसां मभिंपिसं तारीफ याइ। उकिं न्ह्यायें ज्यागु ज्या यासां नं निन्दा याइपिं दहे दै।

बुद्ध धर्म अनुसार शक्तिया बलं क्वत्यला शत्रुत बुका छोय्गु सिकं सहयाना बुका छोयगु हे उत्तम खः। अथे हे बःमलाम्हसिनं बःलाम्हसिया न्ह्योने सहयायगुसिनं बःलाम्हसिनं बःमलाम्हेस्या न्ह्योने सहयायगु उत्तम खः। व क्षान्ति पारमी खः। दुर्बलम्हस्यां बःलाम्हस्या न्ह्योने सहयाइगु स्वाभाविक खः। अथे हे बुरु न्ह्याना च्वंम्हेसिनं सां थःत ब्यंकुसां सहयाना च्वनि, छाय्धाःसां वैके बुरु न्ह्यायगु स्वार्थ दु। उकिं स्वार्थं दुम्हस्यां नं सहयाइ। तर बःलाम्हस्यां दुर्बलम्हस्या न्ह्योने स्वार्थ रहित जुया सहयात धाःसा व धात्थें उत्तम खः।

भगवान् बुद्धया सहन शक्तिया महिमाया उदाहरण नं थन न्ह्यथने त्यना। आक्रोसक धैम्ह छम्ह ब्रम्हु तमं चूर जुया बुद्धया न्ह्योने वया छ दोहँ, गधा, फै, ठग धका ततःसकं ब्वः बिया च्वन। अपनं बुद्ध सुंक न्हिला च्वना

बिज्यात, छुं हे धै बिमज्या । तःको मछि थथे ब्वः बिया नं बुद्ध सुंक मुसु मुसुं न्हिला ज्वना बिज्यागु खना लिपा आश्चर्य जुया ब्रम्हनं धाल— जि छंत थुलिमछि ब्वः बिया ज्वनागु छं मताः ला ? छं नुगले मरया ला ? अले लिपा भगवान् बुद्धं वयाके न्यना बिज्यात, "ए ब्राम्हण, छंथाय् छेँ पाहाँ वःपिं दु ला ?" "दु भन्ते।" अले "इमिसं छंत उपहार ज्वना वो ला ?" "वो भन्ते ।" "छु छं इमिसं हःगु कोसेलि न्हयाबलें कया ला ?" "गबलें कया गबलें मकया भन्ते ।" अथे मकाय्बले व उपहार छं छु याय्गु ले ? "इमितन्तुं लित बिया छोय्गु" धका ब्रम्हनं लिसः बिल ।

थुलि न्ह्यसः लिसः याय् धुंका तथागतं वयात धै बिज्यात । जिथाय् नं थौं पाहाँ छम्ह वल । वं जित यक्को उपहार ज्वना वल । तर जिं वैगु उपहार मकया । वैतन्तुं लित बिया छोया ।

भगवान् बुद्धया थ्व खँ न्यना वसपोलयात ब्वो बियागु फुक्कं जितन्तुं लिहाँ वल धैगु खँयात बाँलाक थ्वीका थःगु दुर्व्यवहार खना ब्रम्हुया पश्चाताप जुल । अले वसपोलयाके माफि फ्वना भगवान् बुद्धया शरण वन ।

भीसं नं भीगु व्यवहारिक जीवने फछिं फतले बुद्धि न्ह्यब्वाका थःगु क्षान्ति रूपि हतियार छ्यला यंके फय्के माःगु दु ।

OPTIC NERVE

Optometrist & Specialist in Corrective Glasses & Sun Glasses

New Road (opposite Bhugol Park)
Kathmandu, Nepal.

मिखाया रक्षा हे जीवनया रक्षा खः

उकिं थःगु मिखाया रक्षाया निंतिं भिंगु व बांलाःगु छिःसः माःकथंया चस्माया निंतिं जिमिथाय् दुस्व भ्वासं ।

२५२५ सौं बुद्ध जयन्तीया भिंतुना

अप्टिक नर्भ

न्हू सडक (भूगोल पार्कया न्ह्योने), यें ।

धर्म

–किरण प्रभा तुलाधर

धर्म धैगु आपालं्हिया यो थें बाँला ताः तर अप्पोसिनं थुकिया अर्थ मथुया उकी अलमले जुया च्वन। थः थःगु आचरण व मन शुद्ध यायगु पाखे ध्यान मतसे द्यो याथाय् वना स्वाँ, सिन्ह धूप जाकि आदि ज्वना पूजा यायगु हे जक धर्म समझे जुया च्वन। श्री सत्यनारायण गोयन्काजुं आनन्द कुटी विहारे विपस्सना ध्यानया बारे प्रवचन बिया दीबले धै बिल– हिन्दूधर्म, बौद्ध धर्म, मुस्लिम धर्म, क्रिश्चियन धर्म धका ममता याना ज्वना च्वंगु धर्म, धर्म मखु। धर्म धैगुलि साम्प्रादायिक भावना दै मखु। जिमिगु धर्म, छिमिगु धर्म धैगु मदु। कर्मकाण्ड याना मनू शुद्ध ज्वी मखु। विपस्सना ध्यान याना अन्तर्मुखी जुया पवित्र हृदय ज्वीगु हे यात्थेंया धर्म खः। धर्म मदयकं मनू मनू ज्वी मखु तर साम्प्रदायिक धर्म मखु। वयकया विचार कथं धर्म जीवन म्वाना च्वनेगु तरिका खः (धर्म जीवन जीनेकी कला है) थः नं सुखपूर्वक म्वाना च्वनेगु अले मेपिन्त नं सुखं म्वाना च्वने बीगु। थुगु बारे छक झीसं बांलाक विचाः याय् बह जू।

झीसं खना च्वना मनूत छगू छगू अमले मुले जुया च्वनीगु। अमले लगे जुल कि उकियात तोते तःसकं थाकु। चुरोट त्वनीपिनि चुरोटे, सिनेमा स्वैपिनि सिनेमाय् अमल लगे ज्वी। अले अमिसं बरू मनसे च्वने फै तेर व अमलयात तोते फै मखु। अथे हे मनूत धर्मे न अमल लगे ज्वी यो। तर भगवान् बुद्धया धापू कथं झी छुकीसनं अमल लगे ज्वी मज्यू। उकींयाना दुःख ज्वो।

व्यवहार कथं धर्म निथी दुः– भक्ति मार्ग व ज्ञान मार्ग। सुथे सुथे पुजाभः ज्वना द्यो के वनेगु भक्ति मार्ग खः। तर गुलि भक्ति मार्गे लगे जुया च्वंगु खः उलि हे विवेक बुद्धि वयका ज्ञान मार्गे न वने फःसा जक वैगु धर्म सत्यगु धर्म ज्वी। मनूया "द्यो भक्ति मन कपटि" धायका च्वने माली। उदाहरणया लागी धायनु कि छम्ह मनू नीलः ज्वना द्यो के वना च्वन। अबले छम्हेरया तस्सकं लःत्वने प्याचायका च्वन। वं द्यो भक्तियाके ल पचन। तर वं जिमि द्योयात छाय्त हयागु नीलः छन्त त्वनेत बी मखु धका मब्यूसा व मनू भक्तिभावे जक लाम्ह जुल। ज्ञान मार्गे छपति हे लाःम्ह मजुत। छाय् कि प्याः चाम्हेसित लः स्वकेगु नं छगू यात्थेंया धर्म खः धैगु वयाके ज्ञान

मन्त। वं मथुल। उर्कि भक्ति मार्गे लगे जूथें ज्ञान थ्वीका व्यवहारे छ्यले फःसा हे जक ज्ञान मार्गे लाइ। थौंया युगे झीत भक्तिया नापं ज्ञान नं दुगु धर्म माला च्वंगु दु। मखुसा धर्मयात समाजं भं भं तापाका छ्वै। ज्ञानं जाःगु धर्म हे जक टिकेज्वी।

भक्ति मार्ग सिकं ज्ञान मार्ग तःधं धैगु खँ थ्वीका कायत बुद्धकालीन घटना न्ह्यथने त्यना। भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुया बिज्याय् त्यंबले भो भो सुसुं धुं, स्वाँ, छाया हुल हुल याः वन। भगवान् बुद्धयात तकलिफ जक जुल। अले इमित बु मकाल। तर ज्ञान काःवोम्ह सुभद्र परिव्राजकयात दुहाँ वय्गु अनुमति बिया बिज्यात।

अथे हे ज्ञानमार्गे लाम्ह धर्माराम धैम्ह भिक्षु छम्ह भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण ज्वीथें च्वंका सुम्क छमा सिमा क्वे च्वना विपस्सना ध्यान याना च्वन। ज्ञां मदुपिं भिक्षुपिंसं वयात खना लपुं ज्वना तथागतयाथाय् न्ह्योने यंका धाल— थ्व भिक्षुया सम्यक सम्बुद्धया प्रति गौरव व ममता छुं मदु। नुगः मछिं मजू।

अले तथागतं न्यना बिज्यात— छं नुगः मछिं मजूला ?

व भिक्षुं लिसः बिल— नुगः ला मछिं जू, तर नुगः जक मछिंका ल्वंया च्वनां मार्गफलया ज्ञाने लाइ मखु। बरु छलपोल दुबले हे विपश्यना ध्यान अभ्यास याना ज्ञान मार्ग लाय् फैला धका सिमा क्वे च्वना कुतः याना च्वनागु। अले भगवान् बुद्धं वयात साधुवाद बिया धै बिज्यात— छ धात्थें धर्म थूम्ह भिक्षु खः।

बुध्दया विचार कथं थःत नं परयात नं मिं ज्वोगु सुयातं मस्यनिगु ज्या व खँयात धर्म धाइ। थःत थःम्हं म्हसीका थःम्हं छु याना च्वना, छु खँ ल्हाना च्वना, छु चित्तना याना च्वना धैगु चाय्का मभिंगु ज्या व खँ तापाका च्वनेगु अर्थात मभिंगु खँ मल्हाय्गु करपिन्त द्वेष भाव तया खँ मल्हाय्गु नं धर्म खः।

छम्ह भगवान बुद्धयाके छम्ह्स्यां थुगु लोके नं परलोके नं सुख ज्वीगु धर्म छु धका न्यं बले, सिमा पीगु (वृक्षारोपन) बगीचा दयकेगु, तुं ता, त्वंगाचा आदि दय्का बीगु धर्म खः।

थुजोगु पत्ति धर्म सकसिनं थ्वीका याना यंकुसा साम्प्रदायिक अप्रिय घटना ज्वीमखु खै। झीगु जीवन सुखमय यायत धर्म मदयक मगाः तर साम्प्रदायिक धर्म मखु। झीगु जीवने गुकथं धर्म छयला यंकेगु धैगु खँ थ्वीकेत छगू निगू उदाहरण न्ह्योने तय्गु पायछि जू खना। जा थुथुं नं धर्म याय्ज्यू। तमं तमं जा थुया नकल कि अधर्म ज्वी अथे हे वसः हीबले थःगु वस्ते जक बाँलाक साबुं थाना हिया करपिनिगु वस्ते भ्याः भ्याः जक साबुं थाना हीबले नं धर्म ज्वी मखु। बँ प्वी बले थःगु कोथाया ह्योने बांलाक पुना मेथाय् खः थें मखु थें जक बँ प्वीबले धर्मलाई मखु। फुटबल म्हिते बले नं इयला मजूसे म्हितुसा धर्म लाइ। बसे च्वने बले नं थः जक ज्या छिंक फेतुना करपिन्त मछिंक च्वन कि धर्म लाइ मखु। थुकथं विभिन्न ज्या खँय् झीसं चित्त भिंका मत्ति कुरा मजूसे धर्म काय् फः सा हे जक झीपिं ज्ञान मार्गे लापिं ज्वी, धर्मात्मा ज्वी।

मेगु नं छगू निगू उदाहरण माल धाःसा धात्थें जूगु घटना न्ह्यथने। छकः रिक्सावालां नया सडके धक्का नकूबले अंग्रेजत सुंक चिला बिल। अपिं रिक्सावाल नाप ल्वाना मच्वं।

छकः ठेलागाडी छगः स्वयम्भू पाखे वना च्वंगु

धथ्याथाय् यंके मफया च्वंबले गः चाहुयू वोपिं समीनितसें ध्वाना ग्वाहालि बिया च्वे यंके अपुका बिल। थ्व नं धर्म खः। करपिनिगु निन्दा चर्चा मयायगु नं धर्म खः। थुकथं व्यवहारे अभ्यास याना यंकेफुसा जीवन भिना वनी, सुख-मय ज्वी। अथे फ्रीपिं विहारे वना बाखँ न्यना च्वना थें धार्मात्मा धाय्के दै। मखुसा विहारे मवंपिं व वना च्वंपिं छुं मपात। धर्मयात श्रद्धा सी मखु। थःगु दोष थःम्हं खंकेगु नं धर्म खः। थजोगु गुणयात बुद्धगु धर्म धाइ।

★
★★★
★

सिद्धार्थ कुमारया जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति
व
महापरिनिर्वाण जुया बिज्यागु
२५२५ दँ क्यंगु स्वाँया पुन्हीया उपलक्षे

हार्दिक शुभ-कामना

थुखे छ्कः स्वया दिसँ –

छपाई सम्बन्धि इलय् हे ज्या सिधयेका दीगासा

शाक्य प्रेसयात लुमंका दिसँ।

शाक्य प्रेस परिवार
ॐ बहाल,

फोन: १३६०४

सत्य पारमी

–प्रेमहिरा ताम्राकार

मखूगु खँ ल्हाइम्ह अथवा असत्यवादी जुल धायवं वयात भा: मदुम्ह धका सुनानं विश्वास याई मखु थजोपिं मखूगु खँ ल्हाइपिंत विश्वास याना जुल धायवं भीत धोका बिइयो। उकिं अज्यापिं मनूत नापं भी अलग्ग जुया च्वनेमाः। अले भी नं फुक्कस्यां पत्यायाका च्वनेत सुयातं धोका बिगु ज्या याय् मज्यू।

लुँ ह्नेगु सञ्छिकों मनु ल्नेगु छको। उकीं भीगु जीवने छको जक मखूखु खँ ल्हाना हूंके लासा: भीत सुनानं पत्या: याई मखु। सत्यया फल बाँलाई धयागु "प्रकृतिया नियम हे वुगुलिं न्हयाथाय् नं सत्यया हे बिजय जुइगु खः।

बोधिसत्वया चरित्रय् दुथ्याकथं गुबलें गुबलें बोधिसत्वं प्राणघात या:, खुया का:, मिथ्याचार या:, ऐला त्वं, तर मेपिंत स्यनीगु कथं मखुगु खँ छता गबलें मल्हा। बोधिसत्व माक जुया जन्म जूबले खुशी पार यायत थ्वंजुयाथाय् वय धयाथें वनानं थ्वंजुया बुद्धि मदुगुलिं माकयात ज्वने मफुत।

सत्य पारमी धयागु मुट्टा खँ मल्हाय्गु जक मखु थ:के दु:गु गुण धर्मया बलं सत्य कर्मया फलं मेपिंत भिं याय्गु नं खः। न्हापा बुद्धया पाले बैशाली रोग फैले जुल, देशे दुर्भिक्ष वल। मेमेगु धर्म मानेयाना च्वंपिनि थ्यो मानेयात। अले बुद्ध धर्मया अनुयायीत भगवान् बुद्धयाथाय् वना जिमित नं छु नं छु याना बिज्याय् माल धका धा: वसेंलि आ:ला छुं याय्माल धका बुद्धं विचा: याना बिज्यात– जि थथे त्यागी जुया वया च्वनागु हे जगत संसार उद्धार याय्त खः, यदि जिं याना च्वनागु ज्या सत्य खः धैगु जूसा थ्व सत्य वचनया प्रभावं ल्वय् लाय्मा, शान्ति जुइमा धका "रतन सूत्र" पाठ याना बिज्यात। थ्व रतन सूत्र पाठ याना बिज्यागु सत्यया प्रभावं देशय् शान्ती जुल। थौं तक नं परित्राण पाटयाना ल्वे लाना च्वंगुलिं भगवान् बुद्धया सत्यया बलं मेपिंत भिं जूगु प्रत्यक्ष दनी धाय्फू। तर थ्व परित्राणया प्रभाव न्ह्याय्म्हेसितनं ज्वी मखु। परित्राणया फल प्राप्त यायत पाठ याइम्ह व न्यनीपिसं त:गु मछि तत्वत पूरे याय्मा:। गथेकि परित्राण पाठ याइम्हेसिनं शब्द शुद्ध ज्वीक पूर्वंक ब्वनेमा:, म्हुतुं ब्वंलिसे मनं अर्थ नं थुइकेमा:। न्यना च्वंपिनि उपरे मैत्रीपूर्ण चित्तं पाठ याय्मा:। अथे हे परित्राण न्यनीपिं पंचमहापाखे मलानिपीं ज्वीमो:, भिंगु मभिंगु ज्या यानाया छुं फल भोग याय् म्वा: धका लाक्को

पाको सना ज्वींम्ह ज्वी मज्यू; अले परित्राणप्रति विश्वास व श्रद्धा तया म्यनेमाः। थ्व खुता अंग पुरे जूसा जक परित्राणया प्रभावं रोगभय बिघ्न आदि तना वनी। उकीं परित्राण मैत्री, सत्य व विश्वासया शक्ति खः। मेखतं धाल धासा सत्य सुला च्वंगु सूत्र खः। तर थुकियात छुं मन्त्र धका सम्भे ज्वी मज्यू। थथे थम्हं याना तयागु सत्यया बलं भिं जुइमा धायगु नं सत्य पारमी खः।

बुद्धया पाले अंगुलिमाल भिक्षु जुइधुंका भिक्षा वंबले छथाय् मयजु छम्हेस्या मचा बुइगु व्यथा जुया च्वंगुलिं अंगुलिमालयात थावल– "का रे मचाबुइ व्यथा जुया साब सास्ती नया च्वन छगू मन्त्र ब्युरे जिमित।" अंगुलिमालया छुयाय् छुयाय जुया बुद्धयाथाय् वना न्यंबले बुद्धं धया बियात– "जि आर्य भिक्षु जुसांनिसें स्वयातं मस्यानानि" धका एकचित्तं पाठ यानाबिल धासा व मिसाया याउँक मचा बुइ। भगवान् बुद्धं धया बिज्याथें व मिसायाथाय् वना– "जि आर्य जुसेनिसें स्वयातं मस्यानानि" धयागु खँ धाथें सत्यगु खःसा थ्व सत्यया प्रभावं याउँक मचा बुइमा" धाःबले याउँक हे मचा बुल। अंगुलिमालं थ्व सत्य मन्त्र ब्वंबले वया गथ्यागु चित्त जुल जुइले ? यदि अबले वया मन शुद्ध मजूगु जूसा व सत्यया प्रभाव लाइ मखुजुई। आतकं नं बौद्ध समाजे मचाबुइ व्यथा जुइबले थ्व अंगुलिमाल सूत्र ब्वनेगु चलन दु।

अथे हे सत्यया बलं सर्पं न्याम्ह मचाया विष क्वलागु बाखँ छगू नं दु। छगु समय बोधिसत्व दीपायन धयाम्ह यक्को धनसम्पति दुम्ह मनू जुया जन्म जुल। धनसम्पति दुथें सुख मताः। उकिं वं जंगले वना तपस्या याः वनेगु बिचाः यात। बने न्हयो पासापिंसं वनेमते, धर्म यायत छेँ च्वनानं यायज्यू धका यक्को सम्फेबुफे यातनं मजिसेंली धनसम्पति फुक्क त्यागयाना ऋषि जूवन। छेँ त्वता न्हयनु वसांनिसें वयात ऋषि जुया जीवन हने फै मखु ताल, मने शान्ति मन्त, लिहाँ वय् धका नं स्वल। तर लिहाँ वन धाःसा पासापिं फुक्कस्यां लायबुई धयागु मति नं मँमदु मँमदु ऋषि जुया जंगले च्वनाच्वन। व ऋषि याथाय न्हयाबलें मिसा छम्ह वइगु दु। व मिसायात मां बौपिंस म्हायक म्हायक पयनं बिया छ्वत। मचा नं छम्ह दत। यज्ञदत्त धका नां तल। अयसां मचा भातम्हेसित बिया नं व मिसा ऋषि याथाय् बाखँ न्यों वं। अले दान नं या। छन्हु मचा मातम्हेसित बिया बाखँ न्योँ वँवले म्हिता च्वंम्ह यज्ञदत्तयात सर्पं न्यात। काचाकाचां ऋषियाथाय् यंकल। माँबौपिं मचायात लायकाब्यू धका साब हाल। तर ऋषियाके लायकेगु छुं वासः मदया ऋषिं सत्य कराज ल्हात– "जि ऋषि जुया च्वनेला न्हयाःगु हे मखु। थ्व खँ सुयातं मधयानी। यदि थ्व खँ सत्य खः धयागु जूसा मचाया विष क्वलायमा" धका प्रार्थना यासेलीं भतिचा क्वलात। थथे जुगुलीं यज्ञदत्तया बौम्हेस्यां नं धाल– थ्व ऋषिला जित मिखां हे स्वे मयो। अयसां कलायात वनेमते धका मधया। अले दान बिया च्वनागु श्रद्धां मखु। तर थ्व खँ ऋषिं मस्यू, अले सुयातं नं मधयानी। थ्व सत्य वचनया प्रभावं जि काय्या विष मदयमा" अले मांम्हस्यांनं धाल– जि मचायात न्याःम्ह सर्पं गुलि जि मयो उलि हे जि भाःत नं मयो। थ्व खँ जिं स्वयातं मधयानी। थुगु सत्य वचनया प्रभावं जि काय्या विष तना वनेमा।" स्वम्हसिगु सत्य वचनं मचा म्वात। थ्व बाखँ नं भिसं थुइका काय्फुकि सत्य वचन धयागु साब तःधं। थौंया युगे थ्व खँ कंसा खइ धाइपिं तस्सकं हे म्हो जुइ। छाय् धाःसा थौकन्हे मनूतय् यज्यागु सत्यता मदुगुलिं सत्यया प्रभाव वागे मजू।

भीसं न्हयाबलें सत्य खँ ल्हायमाः। सत्य खँ ल्हाना ल्वँथें छाःगु हृदययात नं नायकेगु। उकीया प्रमाणया लागी मनूत स्याइपिं डाकुत नं भिक्षु जुगु बाखँ छगु न्हयथने तेना। अधिमुत्त धयाम्ह श्रामणेर नोदँ दुगुलिं उपसम्पदा याय्या लागि वयात गुरूमेस्यां वया मां बौपिंके न्यंके छ्वत। छेँ वनेत जगलं वया च्वंबले डाकातय्सं वयात ज्वन। अधिमुत्तं डाकातय्त धाल– "छगू थासे खराचा छम्हेसित स्याना

वां छ्या तःगु खनाः मेपिं जनावरत थनेला च्वने मज्यू धका बिस्यूं वनी। उकीं शिकारीतय्सं मेपिं छम्ह हे शिकार याय् फैमखु। अथे हे जि छुं मदुम्ह भिक्षुयात छिमिसं स्यात धाःसा थज्याम्ह भिक्षुयात हे स्याना तल धका मेपिं मनूत सुं हे वै मखु। उकीं जित तोता छ्व।" थुलि खना खुँतय्सं धाल— "थन जंगले जिपिं (खुँत) दु धका सुयातं मधाय्गुसा जक छन्त तोता छ्वय्।" भिक्षुं नं ज्यू धका सरासर थःगु छेँ स्वया वया च्वन। लँय्संतुं वया मां बौ ततापिं व हे जंगलया लँय् वना च्वन। तर वं अन जंगले डाकात दु धकाः मधाः। डाकातय्सं अधिमुत्तया मांबौपिंत तसकं दाल। मांबौपिंसं "व चण्डाल अधिमुक्त थ्व हे लं वयाःनं थन डाकुत दु मधाः" धका ख्व ख्वँ च्व च्यूबले डाकातेसं व सु धका न्यँबले जिमि काय् धका धाल। अले डाकातय्सं "मां बौपिंत हे जिपिं थन दु धका मधाः, धात्थें हे सत्य खँ ल्हाइम्ह खः। वयात माने याय्माः।" धका डाकुत फुक्क वया शरणे वना भिक्षु जुल। थुकथं सत्यया प्रभावं याना मनूतय मन नं हीका बिइफु। थौं कन्हे नं सत्य खँ न्यनाः यक्को मनूते हृदय परिवर्तन जूपिं नं दु।

गरीब जूसा नं धयागु खँ फेरे मयात धाःसा व छम्ह धनीम्ह खः धका बुद्धं धया बिज्यागु दु। छुँ ज्या याय्त वयाबी धका धया ज्या त्यलकि मवंसे द्यँलाका बिलधाःसा अज्यापिं मनूत यबा यक्को दुपिं जूसां गरीब खः। थन, थःम्हं बियागु वचन पालन याम्ह मुसलमानतय् धर्मगुरु खलिफा उमर धयाम्ह सत्यवादी धका तःसकं प्रसिद्ध जू। अथे हे न्याय प्रेमी नं खः। छको ईरानी सेनापतियात मुने याय्त सजाँय् बिल। व सेनापतियात स्यायत्यंबले वं लः त्वनेगु इच्छा यागुलिं, खलिफां लः छगु ग्लास बिल। ईरानी सेनापतिं सीगु खना ग्यानाः लः मत्वंसे च्वना च्वंबले खलिफां धाल— "स्याय्म्वाः लः मत्वंतले छन्त स्याय् मखु। थुलि धाय्वं सेनापतिं लः मत्वंसे त्वांछ्व्या बिल। अले धाल— आ, जि सीधका मत्यात। जिगु छ्यों त्वाल्हातकि छिगु वचन नं त्वाल्हाइ धका धागुलिं खलिफां थःगु वचनयात पालनयाना सत्यावादी जुल।

सत्यवादी जुलकि लिपा सिना वनेधुंका नं व सत्य-वादीम्ह मनूधका अमर जुई।

भगवान् बुद्धं धया बिज्याकथं सत्य खँ ल्हाय्गु तरीका निगू दु। न्हापांगु गुगु सत्य खँ ल्हाय्बले मेपिंत ज्याय् ल्वेले मदुसा अज्यागु सत्यगु खँ मल्हासां ज्यू अथवा थाय् स्वया खँ ल्हाय्माः। छकः कृषा गौतमीया साप योम्ह काय् सीगुलिं वीं बुल। अले बुद्धयाथाय् वना काय म्वाकेगु वासः ब्यु धका धाः वंबले भगवान् बुद्धं थ्व मचा म्वाइ मखुत धका सत्यगु खँ खःसां तप्यंक धया बिमज्याः। बुद्धं धै बिज्यात— "ज्यू, जिं लाय्का बी। वया वासः याय्त सुँ नं मसीमिगु छेँ नं तू छ्पासः हयाब्यु रे।" कृषा गौतमीनं तू माःवंबले सु नं मसीमिगु छेँ ल्वीकेमफुबले थः काय् नं म्वाके फै मखु धैगु थूल। थुकथं ई स्वया सत्यगु खँ ल्हाय्माः यदि खःगु जक खँ ल्हाय्मा धका मेपिसं धाःथे बुद्धं नं धया बिज्यागु जूसा कृषा गौतमी भन वीं जुइगु जुई। अथे हे झीगु समाजे नं दुःख पीडा जुया च्वम्ह मनूयात भन चिन्ता बढ़े जुइकथं खःगु खँ ल्हाय् मज्यू। झीसं न्ह्याग्गु खँ ल्हाय्-बले नं थाय् स्वया खँ ल्हायमाः।

अथे हे सत्य खँ ल्हायमाःगु उचित समय वलधाःसा मेपिनि मयोसानं ई स्वया खँ ल्हाय्माः। यदि सुइतं उपकार जुइगु ज्या जुल धाःसा इमित मयोगु खँ जूसां ल्हाय्मा। छम्ह मखुगु लँय् वना च्वंम्ह मनूयात वया पासापिंसं खःगु लँय् छ्वयेत व मनूयात मयोसानं बोबिइमाः न्वाय्माः। थुकथं सत्यया तःधंगु महत्व दुगुलिं हे बुद्ध ज्वीत सत्य पारमी नं पुरे मयासें मज्यू खः। सत्यया बलया थाःगाः मदु। सत्ययात बुकीपिं सुं मदु। अले सत्यया महत्व कनां ब्याः मजू।

★

धर्मकीर्ति

पासा

-सुवर्ण शाक्य, ॐ बहा:, ये

[सूत्र–पिटकया दीर्घनिकाय धैगु ग्रन्थय् 'सिगालोवाद सूत्र' दु। उकी 'पासा' गजःगजःपिं दु धैगु खँय् भगवान् बुद्धं सिगालपुत्रयात उपदेश बिया बिज्यागु दु। उकीमध्ये सुख दुःखय् उपकार याइम्ह पासा व परवस्तु काइम्ह पासाया लक्षण नं न्हथनातःगु दु। उगु उपदेशकथं पिंम्ह पासां प्यंगू प्रकारं पासानाप व्यवहार याना च्वनी धैगु खँ दु। व थथे खः —

१. गुप्त याना तय्माःगु स्वीतं कनेमज्यूगु खँ नं विश्वास याना: कनी।

२ पासापिंगु गुप्त याना तय्माःगु खँ थःत कंसा व खँ थःम्हं पिमछ्वसे गुप्त याना तै।

३. रोगभय, चौरभय, राजभय आदि अनेगु आपत बिपत परय् ज्वीबलय् पासायात त्वताः बिसिमवँसे थःम्हं फुगुथाःगु उपकार याइ।

४. पासाया कारणय् थःगु ज्यान समेत परित्याग याइ।

थुकथंयाम्ह पासायात 'कल्याणमित्र' धाइ। थथे हे परवस्तु काइम्ह पासां नं प्यंगू प्रकारं पासानाप व्यवहार याइधैगु खँ नं दु। व थथे खः—

१. थःगु ल्हाः फुस्लुंतयाः पासायात च्वछायाः न्ह्याकथं याना नं थगय् याय्त स्वै।

२. थःगु भतीचा जक बीगु वस्तु बियाः भौकाय् लाकाः बहुमूल्यगु वस्तु ल्हाःती लाकेत स्वै।

३. थःत आपत परय् ज्वीबलय् 'कारे ला' धकाः पासाम्हः ज्वी। थःगु आपत तरय्ज्वीवं वैत खंसां मखं पह याइ। गुण लुमंका च्वनीमखु।

४ थःत लाभ ज्वीगु व थ: कतिलाकेत जक 'खः खः पासा' धकाः संगत याइ। थुकथं याम्ह पासायात 'अमित्र' धाइ।

थुकथं थ्व 'पासा' बाखनय् 'गृही विनय य् उल्लेख जूगु पासाया चरित्रकथं हकमां वा जितलालया चरित्र तुलना यानाः 'कल्याणमित्र' व 'अमित्र'यात न्हथनागु बुद्धधर्मया आधारकथं थ्व बाखं प्रस्तुत जूगु खः।]

आशानारांया मिलय् जूपिं पासा सुं दःसा कि जितलाल कि हकमां। जितलाल ध्यबा नं दुम्ह पासा प्रचलय सःस्यूलय् गनय्जूम्ह। हकमांया ध्यबा मदु। व सःम्ह ला खः तर वैके पत्यार मदु मेपिनि। आशानारांयात मिम्ह-

सिनं नं उतिकं हे माया याः। न्हि न्हि छैं नं वः। नापं नयाच्वने नं याः। जात्रापात्राय् मेलाय् वंसां इपिं मदयेक मगाः वैत। जितलालं ध्यबां नं ग्वाहालियाः खँ सयेकाः म्हाइपत्रीबलय् हेका नं तः। हकमां ज्याय् पक्का। नुगः छ्वः। तर व खँ सयेकाः हेके मसः। नुगलं खनकि म्हुतुं धाइम्ह। म्हुतुं धालकि ज्यां नं याइम्ह। पिचुकाः खँल्हाय् मसःगुलिं वया मनू यक्व दःसां इमिपाखें ग्वाहालि म्हो जक वैगु। व कर्पिन्त ग्वाहालि यायेगुलि न्ह्याबलें न्ह्यज्याः तर कर्पिनिपाखें कायेगुली वैत वास्ता मदु। जितलाल खनेदयेक बीम्ह खनेमदयेक काइम्ह। नयेनालय् धूमचक्रम्ह। वया नुगः हाकु। हकमांया नुगः यचुसां म्हुतु नायचुपिथ जः। खःगु खँ सुचुकेमफु। खँ ल्हाइबलय् सःनं ततःसः।

आशानारांया मिम्हं दुःखसुखया पासा खः। अयेसां अप्वः खँ सःम्ह व ध्यबा दुम्ह, मेपिंनिपाखें ज्या कैबीफुम्ह जितलालपाखे मचा अप्वः वया नुगः क्वस्वः। आशानारां थःनं ल्हाःली ज्या दुम्ह जूगुलिं पासापिंत उतिकं हे ग्वाहालि यायेफु। जितलालं आशानारांपाखें यक्वं ज्या काय् धुंकल। म्हस्युकसित वैपाखें ज्या बीकेत जितलाल एक नम्बर। इपिं स्वम्हं मिलयेच्वलय् जूगु खनाः त्वाःबाःपापिनि सक-सियां नुगः मू। हकमांया कायेगुली ध्यान मदु। परयेज्वीबलय् लरय् ज्वीगु वैगु बानि। आशानारांयात नं उलि हे ग्वाहाली बीगु, थम्हं नं वैपाखें उलि हे ग्वाहालि काइगु। निश्छल, निष्कपट। हकमांनं थः गनं स्वीथासं वनेगु जुलकि आशानारांयात लुमंकीगु। जितिं जितले नापं यंकेत स्वैगु। आशा नारां तःधंम्ह जुयाः मखु कि वैनाप सदां मापं ज्वीगु आत्मीयतां यानाः। जितलालं नं आशानारांयात गनं वनेत लुमंकू तर कर्पिंगु न्ह्योने वंयेत जक। थःत मछिंसा चायेकं ल्वःनं मंकू।

आशानारांया ब्लडप्रेसरया ल्वय् दु। छन्हु जानैच्वँच्वं पक्षघात जुल। ल्हां ल्हां लासाय् थलय् जुल। पासापिं निम्हं वयाः वैत स्वःवः। हेरदेख याःवः। आशानारांया ध्यबा फुफुंवल। दुपिं मनूतसें नं त्वःतु त्वःतुं यन। जितलाल वेगु कम जुल। ववपतिं वैलिमलाःगु खँ जक न्ह्यथनीगु। हकमां मचा गरीब। वं ध्यबां छुं याय् मफुसां धारस बीगु व गुबलें छ्यंफुसय् गुबलें तुतिक्वय् च्वनाः सुसाःकुसालय् लगय् जुया च्वनीगु। आशानारांया थः नापं च्वना न्हिन्हि सेवा यानाच्वंम्ह हकमांयात गुबलें लुमनं तर जितलाल वेगु त्वःतूगुली विक्कचायाः धुवांधू सःतके छ्वैगु। वैगु हे जक तारिफ याना च्वनीगु।

छन्हु हकमांया कलाः व थःकलाः खँल्हाना च्वंगु आशानारां नं ताल। आशानारांया कलातं धाल— “वया धाःसा जितलालयात जक सःतकेछ्व धाइगु। व धाःसा पिने धै ज्वीगु म्वाइमखुत आः व, म्वाना नं छुयाय् पासा-माइ स्वीतं ग्वाहालि यायेमफयेकाः। जिला करं जक वनाच्वनागु। थ्वःकःला मदु धायेका छ्वयधुन।” आशाना-रांया मिखां ख्वबि सलसल बाःवल। नापं च्वंम्ह हकमांनं वैगु ख्वबि हूीकाः थःगु मिखाय् जायक ख्वबि तल।

त्याकागुलिं शत्रुत बया बै, पराजय जूम्ह मनू दुःखं ह्यनी। शान्तम्ह गुम्ह कि त्याः बूली वास्ता मतम्ह व सुख पूर्वकं न्ह्यो वेफी। —बुद्ध

बौद्ध गतिविधि—

महासी सयादोया भव्य स्वागत

बर्माया मां दंम्ह चरित्रगुणं जाम्ह ध्यानगुरू पूज्य उ. शोभन महासी सयादो २०३७ फागुण १३ गते बर्मा काठमाडौं थ्यंक बिज्यात। उखुनु वसपोलया स्वागत याय्त यें, यल, ख्वप व मेँ‌त्या श्रद्धावान् बौद्ध उपासक उपासिकापिं ध्वजा पताका व ल्हातं स्वां ज्वना गौचरण विमानस्थल छ्योगुलि प्रतीक्षा याना च्वंगु जुल।

वसपोलयात राजकीय प्रतीक्षालय् सिसें पिने ध्वाखायतक हयाउँगु कापःया बसा लाया स्वाँ ताय् ह्‌ला छत्रं कुइका सश्रद्धां साधुकार बिया लसकुस याना हया च्वंगु दृश्य खना गौचरणे च्वंपिं कर्मचारीत व परिवेक्षकत आश्चर्य चाया च्वन। वसपोल थें जाम्ह पवित्रम्ह महास्थविर भिक्षुया दर्शन जक याय् खंगु हे अहो भाग्य मालपिया च्वन।

वसपोल नापं मेपिं कमस्थानाचार्य भिक्षुपिं निम्ह वसपोलयात सेवा याइम्ह छम्ह व उपासकत प्यम्ह जम्मा ८ म्ह (च्याम्ह) अले अनुवादकया लागी धका लण्डनं बिज्याना च्वंम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णिक नं बर्मा बिज्यागु जुल।

महासी सयादो लुम्बिनी विकास समितिया निमन्त्रणाय् बिज्यागु जूगुलिं उक्त विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोकदर्शन वज्राचार्यया छेँ छ्वसां प्यन्हुया लागी बिहारया रूपे तोता बिज्यात। प्यन्हु तक वसपोलपिंत श्री ५ या सरकारया कारं सम्मान पूर्वकं चाहिकेगु ज्या जुल।

आनन्दकुटी स्वागत

२०३७ फागुण १४ गते बुध न्हापां स्वयम्भू चैत्यया दर्शन व आनन्दकुटी विद्यापीठ भ्रमण लिपा आनन्दकुटी विहारे वसपोल महासी सयादोया सम्माने भः भः धायक स्वागत समारोह आनन्दकुटी दायक सभा, बिहार गुठी व स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलःया आयोजनाय् जूगु खः।

आनन्दकुटी विहारगुठीया सचिव श्री तीर्थनारायण मानन्धरं स्वागत भाषण याये धे बिल—

वसपोल महासी सयादो थें जाम्ह ध्यानगुरुया दर्शन पावे जूगु तःधंगु भाग्यया खँ खः। वसपोलया निर्देशने छुं दिन जक जूसां भावनाया अभ्यास याय् खन धाःसा झन हे जीवन सुधारया लँपु लाइगु धैगु आशा खः। थ्व वसपोलया नेपाल यात्रा ऐतिहासिक यात्रा धाःसां मपा।

अनं लिपा पूज्य महासी सयादो नं धै बिज्यात— "बुद्ध जन्म भूमिया मनूत बुद्ध धर्मे यथायक्कं श्रद्धा ते च्वंगु खना लय्ता वो। म्हनागु व मिखां खनागु पाः धैगु सीदत। बुद्धया उपदेश आपाःसित हिलं जुल ज्वीगु खः। थ्व अनुसासने च्वना आचारण बांलाका यंकेमाः।

वसपोलं धैबिज्यात नेपाःया सुपुत्र सिद्धार्थ गौतम २९ दँ बुबले थःगु इच्छा पुरे याय्त तपस्या याना अमूल्यगु चतुआर्य सत्य व आर्य अष्टांगिक मार्गया ज्ञान थ्वीका बुद्धत्व प्राप्त याना राजगृहे बिज्याना च्वन। अन शुद्धोदन जुजुं दूत छोपिं नेवाःयापिं खः। बुद्धया ज्ञान न्हापा

लाक थ्वीका कापिं नेपा:यापिं हे खः। उकिं आ: यापिं नेपायापिसं नं जीवन आनन्द ज्वीगु व जीवन मुक्त ज्वीगु ज्या याय्मा:।

अन्ते स्वयम्भू चैत्य गुगुकि हलोट यागुली लुं सिया लगु उपहार स्वरूप आनन्दकुटो दायक समाया समापति श्री नाति शाक्यं बिया बिज्यात।

धर्मकीर्ति विहारे स्वागत

फागुण १४ गते न्हिने श्रीघ: स्थित धर्मकीर्ति विहारे अति उत्साह व श्रद्धां वसपोल महासी सयादोया सम्माने स्वागत जुल। पिने ध्वाखां निसें ह्याउंगु बसा लाया लसकुस याना विहारे बिज्याकल। धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी-या अध्यक्ष धम्मवती अनगारिकां स्वागत भाषण याना धै बिज्यात— वसपोल थें जाम्ह अनुभवीम्ह ध्यानगुरू व शील-सम्पन्नम्ह महास्थविरया सम्माने स्वागत याय्खंगु चिकिधंगु भाग्यया खँ मखु। थज्योगु सुअवसर प्राप्त याय्गु दुर्लभ खः।

वसपोल महासी सयादो नं धर्म उपदेश याना धै बिज्यात— भगवान् बुद्धं धर्मयात अथें न्यनाया भरे कल्पना व चिन्तना याना देशना याना बिज्यागु मखु। थम्हं हे भाविता याना, अभ्यास याना गथे खः अथे हे सीके धुंका तिनि मेपिन्त कना बिज्यागु खः। थ:म्हं आचरण याना तिनि देशना याना बिज्यागु धर्म जूगुलिं उगु धर्मयात झीं दुपिसं आदर गौरब व सत्कार सम्मान पूर्वकं आचरण याय् योग्य जू।

भगवान् बुद्धं गुकथं आचरण याना, गुकथं सीका बिज्यात धा:सा— बुद्ध जुया बिमज्यानि बले स्वयं थ:पिनिगु व सत्वप्राणीपिं आपासिगु क्वात्तुक आशक्त ज्वीगु उपादान सहित जुया याइगु कर्मया कारणं न्हापा न्हापा न्हून्हूगु जन्मत उत्पन्न जुया वोगुयात वसपोलं प्रज्ञा प्रज्ञाज्ञान धैगु विशिष्ट ज्ञान द्वारा स्पष्टं सीका बिज्यात। लोके दक्व सत्व प्राणीपिं बारबार मरण जुया कर्म अनुसार न्हू न्हूगु जन्मत प्राप्त याना वया च्वंगुयात नं दिव्य चक्षु धैगु ज्ञान विशेष द्वारा खंका सीका बिज्यात। थुकथं न्हू न्हूगु जन्मत बार बार उत्पन्न जुया वृद्ध, रोग, मरण आदि दु:खत भोगे याना च्वने मा:गु खनीगु, ताइगु, थियाच्वनागु, स्यूगु ध्वबु पतिकं स्पष्टं खने दया च्वंगु नाम—रूपतेत (शरीर व मनयात) थ: तायका आशक्त जुया व:गु क्लेशया कारणं खः। प्रत्येक क्षणे तृष्णा व उपादान विमुक्त जुया संसार दु:खत बिल्कुल निरोध व शान्त जुया वनी धैगु सीका बिज्यागु जुया च्वन। उकथं भाविता याना बिज्यागु व बुद्धत्वे थ्यंका बिज्यागु खः। विपस्सना भावना बांलाक अभ्यास याना अनुभव याना बिज्यात।

अन्ते भगवान् बुद्ध लुम्बिनी बिज्यागु वहयागुली लुं सियात:गु तप्पागु हस्तीर गुगु कि नेपाली कलापूर्णगु उपहार स्वरूप प्रदान यात।

वसपोल महासी सयादोया सन्माने यें गणमहाविहारे, यलया श्री शाक्यसिंह विहारे व श्री सुमंगल विहारे नं स्वागत समारोह जूगु दु।

धर्मदेशना

फागुण १५ गते भिक्षु सुमंगलया आयोजनाय् भृकुटी मण्डपस्थित न्हूगु बुद्धविहारे पूज्य महासी सयादोया पाखें बुद्ध धर्मया बारे उपदेश कार्यक्रम सम्पन्न जुल।

नागबहाले अभूतपूव अभिनन्दन

२०३७ फागुण १६ गते यलया नागबहाले गुबलें मजूतालं अनया जनताया पाखें वसपोल ध्यानगुरू महासी सयादोया सन्माने अभिनन्दन समारोह सम्पन्न जुल। अपाय् धंगु नागबहालया मैदान जाया नं पली पली, झ्याले झ्याले नं

मनूत च्वंच्वंगु चर्चा दु।

न्हापां श्री लोकदर्शन वज्राचार्यं महासी सयादोया परिचय बिया वसपोलया विशिष्ट चरित्रया लँन्हथयना वसपोलपाखें गुबलें सुयातं मछिंगु खँ पिमज्व: धै बिज्यात।

प्रो० आशाराम शाक्यं वसपोल व वसपोल नापं बिज्यापिं भन्तेपिंत स्वागत याना बिज्यात। महासी सयादोयात अभिनन्दन पत्र व वलोटयाम्ह बुद्ध मूर्ति उपहार बी धुंका ताहाक याना धर्म उपदेश नं जुल। थलया बौद्ध जनताया श्रद्धा खना वसपोल ध्यानगुरू तस्सकं प्रभावित जूगु चर्चा दु।

अन्ते श्री भीमबहादुर शाक्यं धन्यवाद बिया बिज्यात।

भोंते स्वागत

२०३७ फागुण १५ गते भोंतया ध्यानकुटी विहारे भ्रःभ्रः धायक वसपोल महासी सयादोया सम्माने स्वागत समारोह जुल। पिनें निसें ध्वाखा दयका बसा लाया लसकुस याना हल। दोलंदो मनूतसें वसपोलया स्वागत सम्मान याय खना धन्य समझे जुल।

ध्यानकुटी अध्ययन मंडलया उपाध्यक्ष श्री केशव काजी वैद्यं स्वागत भाषण याना धै दिल— छलपोल ध्यानगुरूया दर्शन याय् खना जिपिं बनेपा वासी भाग्यमानि समझे जुया।

छलपोलया थाय् विपस्सना तालिम प्राप्तम्ह बर्माया पञ्ञाचारी गुरूमाँ थन बिज्याका विपस्सना ध्यान सिविर निगू क्वले याका बुद्धया अमूल्य शिक्षाया छुं रस पान याय् खन। जिमिगु बिनम्र अनुरोध दु छलपोलया थासं ध्यान गुरू छम्ह निम्ह बिज्याका थन विहारे विपस्सना ध्यान प्रचार याना बिज्याइ धैगु तःधंगु आशा दु।

ध्यानगुरू महासी सयादोया उपदेश लिपा वसपोल-पिंत ध्यानकुटी विहार पाखें महासत्व राजा धुंयात ला ध्यना नकुगु च्वयातगु तस्वीर छपा श्री तुल्सी श्रेष्ठं उपहार ल: ल्हाना दिल।

लुम्बिनी ध्यान सिविर

२०३७ फागुण १७ गते पूज्य महासी सयादो व वसपोलपिं नापं मेपिं नं लुम्बिनीया लागि क्रिष्टलहोटलया मिनिबसं प्रस्थान जुल। पोखराय् छन्हु क्रिष्टलहोटलया पाहाँ जुया च्वना बिज्यात। पोखराया बौद्ध विहारे नं धर्मशीला अनगारिकाया आयोजनाय् वसपोलया सम्माने मध्य स्वागत समारोह जुल। अन नं वसपोलया धर्म उपदेश जुल। लुम्बिनी तक मोटरया प्रवन्ध श्री सानु साहुं याना दिल।

लुम्बिनी १८ गते थ्यन १९ गते निसें २५ गते तक विपश्सना ध्यान सिविर जुल। लुम्बिनी सार्वजनिक स्थल जूगुलिं व ध्यान सिविर या लागी छुं विशेष थायया प्रवन्ध मजूगुलिं गुलि अंगरे उवी माःगु खः उलि पुरे मजुल धयें चर्चा दु। लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोकदर्शन जुया अनुरोध कयं लुम्बिनी ध्यान सिविर जूगु खः। लुम्बिनी ध्यान यापिं सकसिन वसपोल यात वय् वनेत मागु टिकट खर्च मुंका बिल।

२५ फागुणया सन्ध्या इले कुशीनगर प्रस्थान जुल। अन श्रावस्ती, सारनाथ, बुद्धगया, राजगृह नालदां कलकत्ता बिज्याना अनं सयादोपिं बर्मा लिहाँ बिज्यात। वसपोलपिन्त नेपालं निसें कलकत्ता तक नयगु त्वनेगु फुकं धर्मकिर्ति विहार पाखें प्रवन्ध जूगु खः। कुशीनगर, सारनाथ आदि थाय् थें लुम्बिनी कपिलवस्तु नं विकास जुल धैगु न्यने दय्मा धैगु विचार प्रकाट जुल।

वादेशे धार्मिक कार्यक्रम

धर्मकीर्ति विहारया आयोजनाय् थेरवादी विहार

पतिकं बुद्धगुण लुमंकेगु पूजाया कार्यक्रम कथं २०३८ बैशाख २० गते वादेशया (चापागाउँले च्वंगु) ज्योति विहारे बुद्ध धर्म प्रचारया कार्यक्रम जुल ।

स्थानिय ज्ञानमोला भजनं लिपा बुद्धपूजा न्ह्याकेगु ज्या जुल । अन लिपा पंचशील प्रार्थना जुल । सुश्री कमलतारा व शान्ति मेजु पिनि पाखें स्वागत गानं लिपा स्थानीय उपासक श्री जगमोहन भाजुं स्वागत भाषणयाना धै दिल ।

शहरे गाक्कं सुख सुविधा दु, लँ बांला जिमिथाय्‌गामे अथे छुं सुविधा मदु, लँ नं बाँमला अथेसां शहरं निसें आपालं श्रद्धावान भाजु मेजुपिं भन्ते व गुरूमांपिनिगु नेतृत्वे जिमि थाय्‌ गामे थ्यंक बुद्ध सन्देश न्यंकेगु कार्यक्रम ज्वना भा पिन्त स्वागत याय्‌ खंगु गुलिजक लय्‌ताय्‌ दुगु खँ खः । जिमि थाय्‌ च्वंगु विहारया नं मू दत ।

वेकलं ज्योति विहारया परिचय बिया धै दिल–थन भिक्षु रत्नज्योति भन्ते बिज्यात । वसपोलं चित्तबुभे ज्वीक बुद्ध धर्मया खँ कना बिज्यात । वसपोल थनया सतःले वर्षावास च्वना विज्यात । विहार छगू आवश्यक जूगुलिं स्थानीय उपासक उपासिका तथा जनताया सहयोग सतः यात विहार या रूपे निर्माण जूगु खः । भिक्षु, अनगारिका गुरूमाँपि व बौद्ध उपासकत दतलेयात विहारया लागी पंचायतं अपंण याना भों च्वया बियातगु खँनं न्ह्यथना दिल ।

भिक्षु अश्वघोषं बुद्धपूजाया परिचय बिया धै बिज्यात भगवान्‌ बुद्धयागु गुण लुमंके बले व वसपोल यागु सहनशक्ति व सत्यवादीया बारे चर्चा याय्‌ बले अथे खैला धै थें च्वना विश्वास याय्‌त थाकुइ थें च्वं । छाय्‌ धासा थौं या युगे असत्यया प्रमुत्व जाया च्वंगु दु । तर भीगु समाजे नं चरित्र भ्रष्ट व बेइमान तय्‌त घृणा दृष्टि स्वैगु बानि दु । थुकिं सी दु बुद्धया सत्य वचन जीवित तिनि धैगु । थुकथं चरित्र बांलाके मागु बुद्धया संदेश प्रचार याय्‌त हे थ्व बुद्ध पूजाया कार्यक्रम धर्मकीर्ति विहारं दय्‌का च्वंगु खः ।

धम्मवती अनगारिकां धै बिज्यात पूजा निथी दुः– १) भीके दुगु खाद्य प्रदार्थ छाय्‌गु यात आमिस पूजा धाइ । २) आचरण बाँलाका यंकेगु यात प्रतिपत्ति (व्यवहारिक) पूजा धाइ । पिनें जक पूजा यानां भगवान्‌ बुद्ध सन्तोष मजु भीगु बानि बांलाका यंकेफूसा जक वसपोल बुद्ध ले ताइ । न्ह्याबलें सतर्क व होश तया थ थःगु खराबगु बानी तोता छोय्‌ माः ।

वसपोलं धै बिज्यात हारांपित भक्ति याना माने यात कि भन हारांपिं यक्व दया वै । ज्ञानि पिनि भक्ति मया । हारांपिं देवी देवता पिनि भक्ति याः ज्वी । ज्ञानिम्ह भगवान्‌ बुद्ध भक्ति धा सा याय्‌ मं मदु । उदाहरणया लागि घटना छगू न्ह्यथना धै बिज्यात–

छम्हेस्या कलः वं बले हाकु मुया मतगुलिं ल्हाः संके मजिल हूँ । अज्योपिं नं छो दु । भगवान्‌ बुद्धगुबले नं पूजा मया धका सुयातं छुं स्यंका बिमज्या । उकिं आपा सिया बुद्ध लोमना वन ।

स्थानीय ज्योती विहारे च्वना बिज्याम्ह विपस्सी भन्ते नं बुद्ध पूजा याका बिज्यात । बुद्ध पूजाय्‌ भागकाःपिं सकसितं ज्योति विहार पाखें जलपान संग्रह जुल । प्रकाश बज्राचार्य धन्यवाद ज्ञापन याना बिज्यात ।

बर्माया विद्व नयात लसकुस

वंगु २०३७ चैत्र २३ गते खुनु बर्माया विद्वान एवं भूतपूर्व राष्ट्रसंघिय प्रतिनिधि ऊ न्योयात धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी, धर्मकीर्ति विहारपाखें लसकुस यागु जुल । वय्‌कलं थःम्हं अनुभवयाय्‌ फूगु व सकसितं थ्यनेफूगु हे जक धर्म ज्वी धका व्याख्यायाना दिल । बुद्धं कना बिज्याथें ध्यान भावनायाःसा थःगु मनोबल भंभं बल्लाना वनी धका वय्‌कलं न्ह्यथना दिल । बुद्धं कनाबिज्याथें हे सुख-दुःख,

लाभ-अलाभ, निन्दा-प्रशंसा व यश-अयश थ्याग्‌ु थ्यागू लोक धर्मप्रति नं तटस्थ (उपेक्षा) ज्वीमाःगु खँ नं वय्‌कल थ्वाथ्वीका दिल। बुद्धया उपदेशं तापात कि दुःख व भय बढ़े ज्वी; थौंया विश्वे शान्ति वेकेत भगवान्‌ बुद्धं बाहेक मेपिसं मफु, उकें हे बुद्धयात महामानव धका विश्वं मानेयागु धैगु खँ नं वय्‌कलं प्वंका दिल।

लिसें वय्‌कः व ऊ नु जाना थौंया जगते बौद्ध उपदेशया महत्व लुमंका बर्माया जनताया आर्थिक गुहालिकयाः त्रीपिटकयात अंग्रेजीं अनुवाद याय्‌त सना च्वनागु खँ न्ह्यथना दिल। लुमंके बहजू कि वय्‌कः भ्रण्डे गुदँ न्हचो नं नेपाले भाय्‌ धुंकूह्म खः।

धर्मकीर्ति विहारे गोयनकाया प्रवचन

ध्यान शिविरया लागि नेपाः भाया दीह्म विश्वप्रसिद्ध ध्यानगुरु कल्याणमित्र श्री सत्य नारायण गोयनकायात वय्‌कःया तस्सकं व्यस्तगु इले नं थःथाय्‌ लसकुसयाय्‌ दया धर्मकीर्ति विहारया साप लय्‌ता वो। वंगु २०३७ चैत्र २२ गतेया बिंखुनु सुथे १० बजे श्री गोयनका धर्मकीर्ति विहारे श्रीमती गोयनका नाप भाया दिल। मुसुमुसु न्हयूगु ख्वाः जुया दीह्म श्री गोयनकाया लसकुस तस्सकं साधारणसाथ जुल, छाय्‌कि वय्‌कः साधारणताया उपासक खः। सुथे सवा दश बजे वय्‌कलं बिया दीगु चिकीचा हाकःगु प्रवचनया सारांश थुकथं खः—

"धर्मप्रेमी, शान्ति प्रेमी सज्जनपिं! शान्ति धर्मपाखें वै। अशान्ति ला सकलें खः। उकी मध्ये पुण्यदुपिंत हे जक धर्मया लँ लुई; मत्रसा माःगूं म्वाःगू कर्मकाण्डे तक्यना च्वनी। शुद्धगु धर्मया लँपु तस्सकं कल्याणगु खः।

शील सदाचारं हे समाधी पूवनी। मनया च्यो भी मखु, मनयात भीसं च्यो याई। भी दुःखी; मनया विकार (राग, द्वेष, मोह, इर्ष्या, क्रोध, भय, वासना) त्वःफिके मफुतले भी सकलें दुःखी। अले थ्व दुःख सकसितं वः, न्हयाग्‌ु जाति, देश व सम्प्रदाययापिंत नं वः। मनया विकारयात गुकथं मदय्‌का छोय्‌गु— थ्व हे धर्म खः। थ्व ला सकसिगुं धर्म खः छाय्‌ धाःसा सकलें दुःखी खः। मन निर्मल जुल धाय्‌व स्नेह, मैत्री, करुणा मुदिता, उपेक्षा, समतां जाई— अले सुखी ज्वी। भी ला छम्ह दुःखी जूसां सकसितं दुःखी याई— म्वाय्‌गु तरिका मसिःल भीसँ। सुयागुं सुख शान्तियात भंग मयाय्‌गु हे धर्म खः— सकसिगुं धर्म खः।

मन वसे तय्‌त उपदेशजक दयां मज्यू, उपदेशला सकस्यां नं स्यू नि! भीतला माःगु दु बुद्धं क्यना बिज्यागु लँपु— थःगु सासः थम्हं खंकि, अले मन वशे वै। तर मन वशे तय्‌ फयां जक नं ला मज्यू, मन वशे तय्‌गुला राग द्वेष व मोह दुपिसं नं ला तय्‌ फुनि। भीतला माःगु दु मन निर्मल याय्‌गु, स्वच्छ याय्‌गु, विकार रहित याय्‌गु।

थुकथं स्वंगू खाथः दु— शील सदाचार पालन याय्‌गु (शील), मन वशे तय्‌गु (समाधी), व मन निर्मल याय्‌गु (प्रज्ञा)। न्हापां शील, अनं समाधी, अनं तिनि प्रज्ञाया लँ ई भी वने माः। थ्व हे धर्म खः; शील, समाधी व प्रज्ञा हे धर्म खः।

धर्मया बाखँ न्यनाः प्रेरणा दै, मार्ग दर्शन दै— तर ज्या ला थःम्हस्यां हे याय्‌माः। रसभरी साः धका न्यनेवं वा धाय्‌वं छु दत धका? रसभरी थःम्हस्यां हे नया स्वे माः, अले तिनि सवाः सी, महत्व दै।

मने च्वंगु विकार बढ़े जुलकि संवेदना ज्वी। (गथेकि तँ पिहाँ वलकि म्ह क्वाना वै)। थ्व हे सीकाः भगवान्‌ बुद्धं सकसितं ज्यूगु न्हयाग्‌ु धर्मयापिंत नं ज्यूगु लँपु क्यना

बिज्यात कि सासः स्वे अले मन वशे वे । सासः स्वे धुंका शरीर स्व (कायानुपस्सना), अनं वेदना स्व (वेदनानुपस्सना) अनं चित्तयात र्वकि (चित्तानुपस्सना), अले धर्मयात म्हसीकि (धम्मानुपस्सना); अले शरीर, वेदना, चित्त व धर्मया स्वभाव थ्वी ।

थ्व दे (नेपाः) जनताया भाग्यशालीपिं खः छाय् धासा थन व महापुरुषया जन्म जुल गुम्हस्यां थःगु जक मखु धिश्वया हे कल्याण यात । थनयापिं भाग्यशाली छाय्धाःसा थन धर्मया नं स्वतन्त्रता दु । पूर्वपुण्यया फलं हे जक थनया जनता ज्वी दुगु खः । २५०० दँ न्हयो गुगु लँपु बुद्धं क्यना बिज्यागु खः, व आःतक्कं पुलां मजूनि । भिंगु ज्या याःसा धर्मया ज्या याःगु ज्वी । थःत सुधारे याय् माःगु दु; अन्तर्मुखी (थःगु दुने स्वेम्ह) ज्वी माःगु दु ।

थ्व देया सकस्यां मंगल ज्वीमा ! कल्याण ज्वीमा !! धर्म विहारो (धर्म चित्त दुपिं) ज्वीमा !!!

बौद्ध कला प्रदर्शनी

२५२५ औं बुद्ध जयन्ती व धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया १० दँ पूवंगु बुदीया लसताय् धर्मकीर्ति विहारे बौद्ध कला प्रदर्शनी जूगु दु । उक्त प्रदर्शनीलय् चित्रकला (ललित-कला व दृष्यचित्रत) व हस्तकलाया प्रतियोगितात्मक प्रदर्शन जुल । २०३८ साल जेष्ठ ३ गते शनिवार खुनु न्हिने १२ बजे निसें बहनी ६ बजे तक्कं प्रदर्शन क्यंगु जुल । छगू थे छगू बांलागु चित्रत व्यवातःगु उगु प्रदर्शनीलय् मोँ स्वयाँ व कापः स्वाँत नं क्वेगु व मीगु ज्या जुल । वकसिबे बांलागु चित्रकला व हस्तकलायात सिरपाः वेछायगु ज्या नां जाम्ह कलाकार भाजु चन्द्रमान सिं मास्के पालें ज्वीगु खँ नं सी दुगु दु ।

भूकम्प पीडितते लागी सहायता

गत वर्ष सुदूर पश्चिममांचले जूगु भ्यामापुसे ध्वंक मोखाय् थ्वःगुली लाःपिंत सहायताया लागी धर्मकीर्ति विहारं १३०० सलं मयाक थीथीया वसःत प्रदान यागु दु । थुपिं वसःत गत भाद्र ८ गते उक्त विहारे जूगु छगू समारोहे राज सभा स्थायी समितिया सभापति व भूकम्प पिडित सहायतार्थ अर्थ संकलन केन्द्रिय समितिया अध्यक्ष श्री भूपालमान सिं कार्कीयात लः ल्हाना बिल ।

श्री कार्कीजुं धैदिल– "भगवान् बुद्धं स्यना बिज्यागु शिक्षा व्यवहारे नं छ्यला धर्मकीर्ति विहारं दैवी प्रकोपे लाःपिनि उद्धारया लागी गुगु ज्या याना क्यंगु खः थ्व मेमेपिं धार्मिक संस्थातसें नं अनुकरणीय जू ।

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया अध्यक्ष अनगारिका धम्मवतीं धे बिज्यात– थुपिं वसःत गुलि फत उलि याकनं भूकम्प पीडिततेत थ्यनेमाः धैगु जिमिगु कामना खः । वसः अन थ्यंकेत खर्चया लागी रू. ५००।– (न्यास) वां नं बिया बिज्यात ।

फलफुल व बिस्कुट वितरण

थंथदसं बुद्ध–जयन्तीया लसताय् काठमाडौं दक्व अस्पताले च्वंपिं रोगीतेत धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीं स्वास्थ्य लाभया कामना याना थुगुसि नं बिस्कुट व फलफुल इमा ब्यूगु समाचार दु ।

गौतम बुद्धया महापरिनिर्वाण जूगु
२५२५ दँ क्यंगु बुद्ध–जयन्तीया लसताय्
सकल नेपामीतेत भिंतुना

धर्मकीर्ति परिवार

शाक्यमुनि गौतमबुद्धको जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति तथा

वहाँको २५२५ सौं महापरिनिर्वाण दिवस

वैशाख पूर्णिमाको

हार्दिक शुभ–कामना

बालाजु अटोवर्क्स (प्रा.) लि.

रजिष्टर्ड अफिस :
२८ जुद्ध सडक
काठमाडौं
फोन : ११४५३

वर्कसप :
बालाजु औद्योगिक क्षेत्र
बालाजु, काठमाडौं
फोन : १३५८४

काठमाडौंस्थित शाक्य प्रेस, ओम्बहाल टोलमा मुद्रित । फोन : १३६०८

Good Wishes to all the Nepalese

and

also to all the Tourist

On the Happy Occasion of

2525 Mahaparinirvana Anniversary

of

LORD BUDDHA

BHIMRATNA HARSHARATNA

680, JYATHA TOLE

P. O. BOX 603

KATHMANDU.

Phone : 11932, 14231

HOTEL CRYSTAL, Kathmandu

NEW HOTEL CRYSTAL, Pokhara

HOTEL SIDDHARTHA, Kathmandu

CRYSTAL WOOLEN INDUSTRIES, Balaju.